

**Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia
śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej z historii**

Klasa 2

Zakres podstawowy

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia śródrocznej oceny klasyfikacyjnej						
Rozdział I. Europa i Nowy Świat						
Wielkie odkrycia geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> Przyczyny wielkich odkryć geograficznych Wyprawy Portugalczyków Odkrycia Hiszpanów Podróż dookoła świata Znaczenie wielkich odkryć geograficznych Cywilizacje prekolumbijskie i ich osiągnięcia 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie i przestrzeni: wyprawy odkrywcy Krzysztofa Kolumba (1492), Vasco da Gamy (1497–1498), Ferdynanda Magellana (1519–1522) – identyfikuje postacie: Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana – wymienia przyczyny i uwarunkowania organizowania wielkich odkryć geograficznych (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu) 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>karawela</i>– identyfikuje postać Bartolomeu Diasa – przedstawia osiągnięcia: Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana – wymienia ludy prekolumbijskie zamieszkujące Amerykę Środkową i Andy – wskazuje na mapie zasięg kolonialnych posiadłości Portugalczyków i Hiszpanów – wyjaśnia, na czym polegało przełomowe znaczenie wypraw Vasco da Gamy, Krzysztofa Kolumba i Ferdynanda Magellana 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>busola, cywilizacja prekolumbijska</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni: postanowienia traktatu w Tordesillas (1494), wyprawę odkrywczą Bartolomeu Diasa (1488)– identyfikuje postać Bartolomeu Diasa, – wyjaśnia wpływ kryzysu gospodarczego w końcu XV w. na organizację wypraw odkrywczych – wyjaśnia, dlaczego przyrządy nawigacyjne i nowe rodzaje okrętów były szczególnie 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>karaka, kwadrant, astrolabium, laska św. Jakuba</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni cywilizacje prekolumbijskie, założenie pierwszej posiadłości portugalskiej w Afryce (1415), pokonanie przesmyku łączącego Amerykę Północną z Południową przez Hiszpanów (1513) – identyfikuje postacie: Juana Sebastiána Elcaño, Ameriga Vespucciego – przedstawia rolę Izabeli Kastylijskiej i Ferdynanda Aragońskiego w 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki wielkich wypraw odkrywczych dla Europejczyków

		<p>– wymienia skutki wielkich odkryć geograficznych</p>	<p>– przedstawia przebieg pierwszej wyprawy Krzysztofa Kolumba – opisuje przebieg wyprawy Ferdynanda Magellana</p>	<p>ważne podczas wypraw oceanicznych – wyjaśnia, na czym polegała wymiana pomiędzy Starym a Nowym Światem – wymienia osiągnięcia cywilizacji Majów, Azteków i Inków</p>	<p>organizowaniu wypraw do Nowego Świata – porównuje przebieg wypraw odkrywczych Portugalczyków i Hiszpanów – wyjaśnia znaczenie wyprawy Ameriga Vespucciego dla wiedzy geograficznej Europejczyków – charakteryzuje przyczyny i skutki wielkich odkryć geograficznych, uwzględniając ich aspekt polityczny, gospodarczy, społeczny i kulturowy</p>	
<p>Podboje kolonialne i ich skutki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początki konkwisty w Ameryce • Podbój państwa Azteków • Podbój imperium Inków • Imperium portugalskie • Handel kolonialny • Niewolnictwo w Nowym Świecie • Gospodarka europejska po odkryciach geograficznych 	<p>– stosuje pojęcia: <i>konkwista, konkwistador, dualizm gospodarczy, gospodarka folwarczno-pańszczyźniana, pańszczyzna</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni podboje Hernána Cortésa (1519–1521), Francisca Pizarra (1530–1533)</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>metropolia, faktoria, kompania handlowa, manufaktura, inflacja, płodozmian, folwark, wczesny kapitalizm</i> – wskazuje na mapie zasięg kolonialnych imperiów Hiszpanii i Portugalii w Ameryce – przedstawia przebieg podbojów Hernána Cortésa i Francisca Pizarra</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>giełda towarowa, rolnictwo intensywne, rolnictwo ekstensywne</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni odkrycie Brazylii przez Portugalczyków (1500) – identyfikuje postacie:</p>	<p>– lokalizuje w czasie zakaz czynienia niewolników z Indian (1543) – identyfikuje postać Tupaca Amaru – przedstawia osiągnięcia Pedra Cabrala – przedstawia etapy hiszpańskich i portugalskich podbojów kolonialnych</p>	<p>– ocenia skutki ekspansji kolonialnej dla Europejczyków i ludów kolonizowanych – ocenia postępowanie Europejczyków wobec rdzennych mieszkańców Ameryki – ocenia skutki gospodarcze i</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Skutki ekspansji kolonialnej 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie podział Europy będący konsekwencją dualizmu w rozwoju gospodarczym kontynentu – wymienia skutki ekspansji kolonialnej Europejczyków (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe wewnątrz tego procesu) wyjaśnia, dlaczego doszło do zjawiska dualizmu gospodarczego w Europie w XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny sukcesów konkwistadorów w Nowym Świecie wymienia czynniki decydujące o powstaniu gospodarki wczesnokapitalistycznej omawia rozwój gospodarczy Europy Zachodniej w XVI w. przedstawia funkcjonowanie gospodarki w Europie Środkowo-Wschodniej w XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> Montezuma, Atahualpa omawia organizację i funkcjonowanie kolonialnego imperium portugalskiego wyjaśnia, na czym polegał model handlu w ramach tzw. złotego trójkąta omawia zmiany w handlu europejskim wywołane ekspansją kolonialną wyjaśnia, dlaczego w Europie Środkowo-Wschodniej wykształcił się inny niż w Europie Zachodniej model funkcjonowania gospodarki 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje skutki ekspansji kolonialnej Europejczyków, uwzględniając ich aspekt polityczny, gospodarczy, społeczny i kulturowy charakteryzuje czynniki, które zadecydowały o powstaniu gospodarki wczesnokapitalistycznej porównuje rozwój gospodarczy dwóch sfer ekonomicznych XVI-wiecznej Europy 	<ul style="list-style-type: none"> społeczne dualizmu gospodarczego w Europie w XVI w.
Kultura i sztuka renesansu	<ul style="list-style-type: none"> Początki odrodzenia Literatura odrodzenia Sztuka renesansu Architektura czasów odrodzenia Nauka w okresie odrodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia: <i>odrodzenie (renesans)</i>, <i>humanizm</i>, <i>teoria heliocentryczna</i> lokalizuje w czasie renesans w Europie (od drugiej połowy XV do XVI w.) identyfikuje postacie: Mikołaja 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia: <i>mecenat</i>, <i>rewolucja naukowa</i> lokalizuje w czasie wynalezienie druku (ok. 1450) identyfikuje postacie: Williama Szekspira, Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcie <i>makiawelizm</i> lokalizuje w czasie pierwsze wydanie <i>O obrotach sfer niebieskich</i> Mikołaja Kopernika (1543) identyfikuje postacie: Francesca Petrarki, Dantego 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia: <i>manieryzm</i>, <i>inkunabuł</i> identyfikuje postacie: François Rabelais'go, Miguela de Cervantesa, Miguela Serveta, Andreasa Vessaliusa, Donatella, Jana van Eycka, Rogera van der 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje rozwój sztuki i literatury renesansu w różnych krajach europejskich ocenia dorobek sztuki i literatury doby renesansu

		<p>Kopernika, Michała Anioła Buonarottiego, Leonarda da Vinci</p> <p>– przedstawia osiągnięcia Mikołaja Kopernika, Michała Anioła, Leonarda da Vinci</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne architektury, malarstwa i rzeźby epoki renesansu</p>	<p>– przedstawia osiągnięcia Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga,</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie miało upowszechnienie się druku dla rozwoju kultury i nauki</p> <p>– charakteryzuje główne cechy humanizmu renesansowego</p> <p>– identyfikuje zabytki architektury i sztuki renesansu</p> <p>– przedstawia cechy charakterystyczne literatury odrodzenia</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał przełom naukowy doby renesansu</p> <p>– wyjaśnia, czym charakteryzował się tzw. <i>człowiek renesansu</i></p>	<p>Alighieri, Niccola Machiavellego, Giovanniego Boccaccia, Donata Bramante, Albrechta Dürera, Jeana Bodina, Thomasa More’a, Sandro Botticellego, Tycjana, Rafaela Santiogo</p> <p>– przedstawia osiągnięcia Jeana Bodina, Thomasa More’a, Niccola Machiavellego–</p> <p>przedstawia wpływ idei humanizmu na rozwój kultury i sztuki odrodzenia</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Włochy stały się kolebką renesansu</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób sztuka renesansu nawiązywała do osiągnięć antyku</p>	<p>Weydena, Hieronimusa Boscha, Hansa Memlinga, Hansa Holbeina Młodszeo, Pietera Breugela Starszego, Sofonisby Anguissoli</p> <p>– opisuje najważniejsze dokonania i odkrycia naukowe okresu renesansu</p> <p>– porównuje architekturę i sztukę renesansu do osiągnięć epok poprzedzających odrodzenie</p>	
Reformacja w Europie	<ul style="list-style-type: none"> • Przyczyny reformacji • Luter i początki reformacji • Luteranizm • Wojny religijne 	<p>– stosuje pojęcia: <i>reformacja, luteranizm, kalwinizm, anglikanizm</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: wystąpienie Marcina</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>celibat, odpust, zbór, protestanci, sekularyzacja, predestynacja, Akt</i></p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>symonia, nepotyzm, anabaptyzm, Związek Szmalkaldzki, purytanizm, tumult</i></p>	<p>– identyfikuje postacie: Jana Wiklefa, Jana Husa, Filipa Melanchtona, Miguela Serveta</p>	<p>– porównuje zasady nowych wyznań: luteńskiego, kalwińskiego</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Kalwinizm • Anglikanizm • Następstwa reformacji 	<p>Lutra (1517), zawarcie pokoju augsburskiego (1555)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Marcina Lutra, Jana Kalwina, Henryka VIII - wymienia przyczyny reformacji - omawia przyczyny i skutki wojen religijnych w Niemczech - wyjaśnia, jakie były skutki reformacji 	<p><i>supremacji, kościół narodowy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie: wojnę chłopską w Niemczech (1524-1526), ogłoszenie Aktu supremacyjnego (1534) - identyfikuje postać Tomasza Müntzera - wskazuje na mapie zasięg wyznań reformowanych w Europie w XVI w. - przedstawia osiągnięcia Marcina Lutra, Jana Kalwina, Henryka VIII - przedstawia okoliczności i konsekwencje wystąpienia Marcina Lutra - omawia zasady luteranizmu, kalwinizmu i anglikanizmu - wyjaśnia, w jaki sposób wynalazek druku wpłynął na rozprzestrzenianie się idei reformacyjnych - omawia przebieg reformacji w Europie (wskazując na związki 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie ogłoszenie tzw. Konfesji Augsburskiej (1530), sekularyzację Prus Książęcych (1525), przyjęcie nazwy <i>protestanci</i> (1529) - identyfikuje postacie: Karola V, Albrechta Hohenzollerna, Ulricha Zwingliego - wyjaśnia, co odróżniało religijność protestancką od katolickiej - przedstawia organizację Kościoła kalwińskiego - omawia okoliczności powstania Kościoła anglikańskiego - przedstawia przyczyny, postulaty i skutki wojny chłopskiej w Niemczech 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jakie skutki przyniosła radykalizacja nurtów reformacji - opisuje przebieg rozprzestrzeniania się luteranizmu i kalwinizmu w Europie - przedstawia religijne, polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe następstwa reformacji 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia społeczne i polityczne skutki reformacji
--	---	--	--	--	---	---

			przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu)			
Reforma katolicka	<ul style="list-style-type: none"> • Reforma katolicka i kontrreformacja • Sobór trydencki • Inkwizycja i cenzura • Wojny religijne • Jezuici • Zmiany w religijności po soborze trydenckim 	<p>– stosuje pojęcia: <i>kontrreformacja, inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych</i></p> <p>– lokalizuje w czasie obrady soboru trydenckiego (1545–1563), noc św. Bartłomieja (1572)</p> <p>– wymienia działania podjęte przez Kościół katolicki wobec reformacji</p> <p>– przedstawia instytucje powołane przez Kościół katolicki do walki z reformacją oraz metody ich działania</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>reforma katolicka, hugenoci, jezuici</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: założenie zakonu jezuitów (1534), odnowienie Świętej Inkwizycji (1542), utworzenie indeksu ksiąg zakazanych (1559), ogłoszenie Edyktu nantejskiego (1598)</p> <p>– identyfikuje postacie: Ignacego, Loyoli, Małgorzaty Walezjuszki, Henryka Burbona</p> <p>– przedstawia osiągnięcia Ignacego Loyoli</p> <p>– przedstawia decyzje soboru trydenckiego</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę odegrał zakon jezuitów w walce z reformacją</p>	<p>– lokalizuje w czasie: wojnę w Niderlandach (1566–1648), wprowadzenie kalendarza gregoriańskiego (1582)</p> <p>– identyfikuje postacie: Katarzyny Medycejskiej, Filipa II, Wilhelma Orańskiego</p> <p>– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny religijnej w Niderlandach</p> <p>– charakteryzuje działalność zakonu jezuitów</p> <p>– omawia przyczyny, przebieg i skutki rywalizacji katolików z hugenotami we Francji</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>gezowie, panteizm</i></p> <p>– lokalizuje w czasie powstanie Republiki Zjednoczonych Niderlandów (1588)</p> <p>– identyfikuje postacie: Giordana Bruna, Andrzeja Boboli</p> <p>– omawia zmiany w religijności katolickiej po soborze trydenckim</p> <p>– rozstrzyga, które spośród działań podjętych w celu zahamowania reformacji były najbardziej skuteczne</p>	<p>– ocenia rolę soboru trydenckiego w realizacji reformy katolickiej</p> <p>– ocenia stosunek Kościoła katolickiego do reformacji</p>

Rozdział II. „Złoty wiek” Rzeczypospolitej

<p>Panowanie ostatnich Jagiellonów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Panowanie synów Kazimierza Jagiellończyka • Walka o wpływy nad Bałtykiem • Początki odrodzenia na ziemiach polskich • Szkolnictwo i nauka • Literatura renesansu 	<p>– stosuje pojęcia: <i>hołd pruski, teoria heliocentryczna, arras</i></p> <p>– lokalizuje w czasie hołd pruski (1525)</p> <p>– identyfikuje postacie: Zygmunta Starego, Albrechta Hohenzollerna, Zygmunta Augusta, Mikołaja Kopernika, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego</p> <p>– wskazuje główne kierunki polityki zagranicznej Zygmunta Starego</p> <p>– przedstawia polityczne konsekwencje hołdu pruskiego</p> <p>– wymienia osiągnięcia kultury renesansu w Polsce</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Dominium Maris Baltici</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: zjazd wiedeński (1515), wojnę pruską (1519–1521), I wojnę północną (1563–1570)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jana Olbrachta, Aleksandra I Jagiellończyka, Bony Sforzy, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Stanisława Orzechowskiego</p> <p>– przedstawia osiągnięcia Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta</p> <p>– omawia politykę bałtycką prowadzoną przez Zygmunta Augusta</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki wojny o Inflanty (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu)</p> <p>– opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego w XVI w.</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Komisja Morska, arkada, attyka, literatura sowizdrzalska</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: hołd Gottharda Kettlera (1561), pokój w Szczecinie (1570)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawę na Mołdawię (1497)</p> <p>– identyfikuje postacie: Maksymiliana I Habsburga, Gottharda Kettlera, Filipa Kallimacha, Franciszka Florentczyka, Macieja z Miechowa, Marcina Kromera</p> <p>– omawia przyczyny i skutki wypraw Jana Olbrachta na Mołdawię</p> <p>– charakteryzuje stosunki polsko-habsburskie za panowania Zygmunta Starego</p>	<p>– lokalizuje w czasie pokój wieczysty z Turcją (1533)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Koźminem (1497), bitwę pod Orszą (1514), bitwę pod Obertynem (1531)</p> <p>– identyfikuje postacie: Wojciecha Oczki, Bernarda Moranda, Bernarda Wapowskiego, Marcina Bielskiego, Bartosza Paprockiego, Biernata z Lublina</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni tereny, które Polska i Litwa utraciły w pierwszej połowie XVI w.</p> <p>– przedstawia politykę zagraniczną Aleksandra Jagiellończyka</p> <p>– przedstawia konsekwencje konfliktów zbrojnych toczonych przez Zygmunta Starego z Moskwą, Krzyżakami, Mołdawią i Turcją</p>	<p>– ocenia stosunki Polski z sąsiadami na przełomie XV i XVI w.</p> <p>– ocenia, czy władcy Polski dostrzegali zagrożenie ze strony Prus</p> <p>– ocenia działalność polityczną Zygmunta Augusta</p> <p>– ocenia osiągnięcia renesansu polskiego</p> <p>– ocenia dorobek polskiej myśli politycznej doby renesansu</p>
--	--	--	---	--	---	---

			<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje system szkolnictwa na ziemiach polskich - omawia rozwój literatury renesansowej w Polsce - wyjaśnia, jakim celom służyła literatura społeczno-polityczna czasów renesansu 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jakich okolicznościach Jagiellonowie utracili wpływy w Czechach i na Węgrzech - przedstawia okoliczności sekularyzacji Inflant - wyjaśnia, skąd czerpali wzorce polscy zwolennicy idei renesansowych - przedstawia okoliczności, jakie sprzyjały rozprzestrzenianiu się idei renesansowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia charakterystyczne cechy architektury renesansowej w Polsce - przedstawia osiągnięcia polskiej nauki w okresie renesansu - wyjaśnia, dlaczego Zamość jest przykładem tzw. miasta idealnego 	
Demokracja szlachecka	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost znaczenia szlachty • Początki parlamentaryzmu • Stan szlachecki • Ruch egzekucyjny 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>sejm walny, izba poselska, senat, sejmik, konstytucja, elekcyjność tronu, demokracja szlachecka</i> - lokalizuje w czasie: przywileje cerekwicko-nieszawskie (1454), konstytucja <i>Nihil novi</i> (1505) - identyfikuje postacie: Zygmunta 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>sejm zwyczajny, sejm nadzwyczajny, magnateria, szlachta średnia, przywilej sądowy, rokosz, ruch egzekucyjny, wojsko kwarciane</i> - lokalizuje w czasie: przywilej koszycki (1374), przywileje jedlnieńsko-krakowskie (1430 i 1433), pierwszy sejm walny (1468), 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>prawo ziemskie, egzekucja dóbr, nobilitacja, szlachta zagrodowa, szlachta gołota, królewszczyzny</i> - lokalizuje w czasie: przywilej czerwiński (1422), warecki (1423), piotrkowski (1496) - identyfikuje postać Mikołaja Sienickiego 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>elekcja vivente rege</i> - lokalizuje w czasie przywilej w Mielniku (1501), rokosz lwowski (1537) - wyjaśnia, jakie znaczenie dla szlachty miało sprawowanie urzędów - charakteryzuje rolę szlachty w społeczeństwie Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polegała specyfika rozwiązań ustrojowych przyjętych w Rzeczypospolitej - ocenia funkcjonowanie demokracji szlacheckiej

		<p>Starego, Zygmunta Augusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia instytucje polskiego parlamentaryzmu - wyjaśnia, jaką rolę w kształtowaniu się demokracji szlacheckiej w Polsce odegrała konstytucja <i>Nihil novi</i> 	<p>sejm egzekucyjny (1562–1563)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, z czego wynikała i na czym polegała uprzywilejowana pozycja szlachty w Rzeczypospolitej - opisuje kompetencje sejmu walnego - omawia skład i kompetencje stanów sejmujących wchodzących w skład sejmu walnego - wyjaśnia, jaką rolę w polskim systemie politycznym odgrywały sejmiki - przedstawia osiągnięcia ruchu egzekucyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia przyczyny wzrostu znaczenia szlachty w XVI w. - omawia najważniejsze przywileje nadane polskiej szlachcie przez królów - przedstawia rodzaje sejmików szlacheckich - omawia rodzaje sejmów - charakteryzuje rozwarstwienie stanu szlacheckiego - wyjaśnia, jakie były okoliczności narodzin ruchu egzekucyjnego - wskazuje cele ruchu egzekucyjnego 		
<p>Reformacja i kontrreformacja w Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Luteranizm w Polsce • Wzrost popularności kalwinizmu • Bracia polscy • Tolerancja religijna • Czasy kontrreformacji • Unia brzeska 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>konfederacja warszawska</i> - lokalizuje w czasie konfederację warszawską (1573) - wymienia wyznania reformowane i mniejszości wyznaniowych w Rzeczypospolitej w XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>bracia polscy (arianie), unia brzeska, wolność religijna, ekumenizm</i> - lokalizuje w czasie ugodę sandomierską (1570), unię brzeską (1596) - identyfikuje postacie: Fausta Socyna, Piotra Skargi 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>dysydenci, unicy, dyzunicy</i> - lokalizuje w czasie: sprowadzenie jezuitów do Polski (1564), otwarcie Akademii Wileńskiej (1579) - identyfikuje postacie: Jana 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie rozłam kalwinów i arian (1562–1565) - identyfikuje postacie: Piotra z Goniądza, Jakuba Wujka - wyjaśnia, jaki stosunek mieli polscy władcy do rozprzestrzeniania się 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia tolerancję wyznaniową w Polsce w odniesieniu do sytuacji w Europie

		<p>– wymienia działania Kościoła katolickiego podejmowane w Rzeczypospolitej w ramach kontrreformacji</p>	<p>– wskazuje na mapie zasięg wyznań reformowanych i mniejszości wyznaniowych w Rzeczypospolitej w XVI w.</p> <p>– omawia przebieg kształtowania się tolerancji religijnej w Rzeczypospolitej (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu)– wyjaśnia, dlaczego Rzeczpospolitą nazywano państwem bez stosów</p> <p>– charakteryzuje reakcję Kościoła katolickiego na postępy reformacji w Polsce</p>	<p>Łaskiego Młodszeo, Stanisława Hozjusza</p> <p>– wyjaśnia, z jakich powodów ludność różnych narodowości oraz wyznań i religii osiedlała się w Rzeczypospolitej</p> <p>– przedstawia rozwój luteranizmu i kalwinizmu w Polsce– przedstawia zasady wiary, przekonania i działalność braci polskich</p> <p>– omawia konsekwencje unii brzeskiej</p>	<p>wyznań reformowanych</p> <p>– przedstawia, w jakich okolicznościach zawarto unię brzeską</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób ustrój Polski wpływał na rozwój reformacji</p>	
<p>Społeczeństwo i gospodarka Rzeczypospolitej w XVI w.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo Rzeczypospolitej • Miasta i rzemiosło • Handel gdański • Folwarki i pańszczyzna 	<p>– stosuje pojęcia: <i>burmistrz, poddaństwo, folwark, pańszczyzna, gospodarka folwarczno-pańszczyźniana</i></p> <p>– charakteryzuje strukturę społeczną Rzeczypospolitej</p> <p>– przedstawia cechy charakterystyczne</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>cech, ława, partacz</i></p> <p>– przedstawia sposób funkcjonowania miast w Rzeczypospolitej</p> <p>– omawia rozwój rzemiosła i handlu w Rzeczypospolitej w XVI w.</p> <p>– wyjaśnia, jak ukształtowała się wyjątkowa pozycja</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>ludzie luźni, trzeci ordynek</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: statut warcki (1423), przywilej piotrkowski (1496), wprowadzenie minimalnego wymiaru pańszczyzny (1520)</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>monopol propinacyjny</i></p> <p>– wyjaśnia, kto i dlaczego pozostawał poza systemem stanowym w Rzeczypospolitej</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego miasta w Rzeczypospolitej miały słabszą pozycję</p>	<p>– ocenia gospodarczą rolę Gdańska w XVI w.</p> <p>– ocenia polską specyfikę w zakresie struktury społecznej i modelu życia gospodarczego (gospodarka</p>

		gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w Rzeczypospolitej	gospodarcza Gdańska w Rzeczypospolitej (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu)	– omawia rozwój miast w Rzeczypospolitej szlacheckiej – przedstawia przyczyny rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w Rzeczypospolitej – wyjaśnia, w jaki sposób szlachta tworzyła folwarki – przedstawia sposób funkcjonowania folwarku szlacheckiego	niż ośrodki miejskie na zachodzie Europy – omawia rolę Gdańska w gospodarce Rzeczypospolitej w XVI w.	folwarczno-pańszczyźniana) na tle europejskim – ocenia położenie chłopów w gospodarce folwarczno-pańszczyźnianej
Rzeczpospolita Obojga Narodów	<ul style="list-style-type: none"> • W czasach unii personalnej • Unia lubelska • Rzeczpospolita po unii lubelskiej • Wieloetniczna Rzeczpospolita • Pierwsze bezkrólewie • Przebieg pierwszej elekcji • Artykuły henrykowskie i <i>pacta conventa</i> • Krótkie panowanie Henryka Walezego 	<p>– stosuje pojęcia: <i>unia realna, wolna elekcja, Artykuły henrykowskie, pacta conventa</i></p> <p>– lokalizuje w czasie unię lubelską (1569), pierwszą wolną elekcję (1573)</p> <p>– identyfikuje postacie: Zygmunta Augusta, Henryka Walezjusza</p> <p>– wymienia postanowienia unii lubelskiej</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>bojarzy, polonizacja, sejm konwokacyjny, elekcja viritim, sejm elekcyjny, sejm koronacyjny, detronizacja</i></p> <p>– lokalizuje w czasie koronację i ucieczkę Henryka Walezego (1574)</p> <p>– identyfikuje postać Anny Jagiellonki</p> <p>– wskazuje na mapie terytoria wcielone do Korony w 1569 r., Rzeczpospolitą Obojga</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>interrex</i></p> <p>– lokalizuje w czasie śmierć Zygmunta Augusta (1572)</p> <p>– identyfikuje postacie: Mikołaja „Czarnego” Radziwiłła, Jakuba Uchańskiego</p> <p>– przedstawia relacje polsko-litewskie w czasach unii personalnej</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Zygmunt August</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>konfederacja kapturowa, sejmik kapturowy, sąd kapturowy</i></p> <p>– omawia sytuację etniczną i wyznaniową w Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p> <p>– omawia sytuację w Rzeczypospolitej w okresie pierwszego bezkrólewia</p>	<p>– ocenia skutki unii lubelskiej</p> <p>– ocenia geopolityczną sytuację Rzeczypospolitej Obojga Narodów po śmierci Zygmunta Augusta – ocenia panowanie Henryka Walezego w państwie</p>

		<p>– przedstawia przebieg, okoliczności i skutki jednoczenia Korony Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu)</p> <p>– wymienia postanowienia Artykułów henrykowskich</p>	<p>Narodów, terytoria wspólne dla Korony i Litwy</p> <p>– przedstawia osiągnięcia Zygmunta Augusta</p> <p>– omawia przebieg sejmu lubelskiego w 1569 r.</p> <p>– opisuje terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała polonizacja szlachty litewskiej i jakie były tego skutki – opisuje przebieg pierwszej wolnej elekcji</p> <p>– wymienia etapy wyboru króla podczas wolnej elekcji</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie ustrojowe miały Artykuły henrykowskie</p>	<p>dążył do unii realnej z Litwą</p> <p>– przedstawia stosunek litewskiej szlachty i magnaterii do unii realnej</p> <p>– omawia strukturę administracyjną Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p> <p>– wymienia kandydatów do korony polskiej w 1573 r.</p> <p>– opisuje panowanie Henryka Walezego</p>		<p>polsko-litewskim</p>
--	--	--	---	---	--	-------------------------

Rozdział III. Europa w XVII w.

<p>Nowe potęgi europejskie w XVII wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana układu sił nad Bałtykiem • Budowa imperium moskiewskiego • Kres ekspansji tureckiej 	<p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Wiedniem (1683)</p> <p>– identyfikuje postacie: Iwana IV Groźnego, Jana Sobieskiego</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Liga Święta</i>, <i>Wielka Smuta</i></p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Lepanto (1571), pokój w Karłowicach (1699) i jego postanowienia</p>	<p>– lokalizuje w czasie: bitwę pod Mohaczem (1526), zniesienie zależności lennej Prus Książęcych (1657), zawarcie Ligi Świętej (1684)– identyfikuje</p>	<p>– omawia proces budowania w rejonie Bałtyku potęgi Szwecji i Prus w XVII w. (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tych procesów)-</p>	
---	--	--	---	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Michała Romanowa, Gustawa II Adolfa, Sulejmana Wspaniałego - omawia okoliczności zahamowania ekspansji tureckiej w Europie w XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> postacie Ludwika II Jagiellończyka, Karola X Gustawa, Fryderyka Wilhelma, Kary Mustafy - wyjaśnia, co spowodowało, że Szwecja i Prusy stały się liczącą potęgą w rejonie Bałtyku - przedstawia przyczyny zakończenia tureckiej ekspansji w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> rozstrzyga, czy szwedzkie dążenia do uczynienia Bałtyku wewnętrznym morzem były bliskie realizacji w XVII w. 	
Absolutyzm we Francji	<ul style="list-style-type: none"> • Początki rządów Burbonów • Francja kardynała Richelieu • Pierwszy minister Mazarin • Rządy Ludwika XIV • Colbert i merkantylizm • Francuska polityka zagraniczna 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Stany Generalne</i>, <i>absolutyzm</i> - lokalizuje w czasie rządy osobiste Ludwika XIV (1661-1715) - identyfikuje postacie: Armanda de Richelieu, Ludwika XIV - wymienia uprawnienia Ludwika XIV jako władcy absolutnego 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>intendent</i>, <i>merkantylizm</i> - lokalizuje w czasie reformy kardynała Armanda de Richelieu (1624-1642) - identyfikuje postacie: Julesa Mazarina, Jeana-Baptiste'a Colberta - przedstawia osiągnięcia kardynała Armanda de Richelieu, Ludwika XIV - charakteryzuje działalność kardynała Armanda de Richelieu - charakteryzuje rządy osobiste Ludwika XIV 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>fronda</i>, <i>szlachta</i> <i>urzędnicza</i>, <i>polityka reunionów</i> - lokalizuje w czasie frondę (1648-1653), zniesienie Edyktu nantejskiego (1685) - lokalizuje w przestrzeni reuiony - identyfikuje postacie Ludwika XIII, Anny Austriaczki - przedstawia, w jaki sposób doszło do powstania we Francji monarchii absolutystycznej 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie wojnę o sukcesję hiszpańską (1701-1714) - wyjaśnia, w jaki sposób panowanie Henryka IV Burbona wpłynęło na pozycję Francji w Europie - wyjaśnia, w jaki sposób społeczeństwo francuskie zareagowało na rządy absolutne - przedstawia cechy charakterystyczne sztuki za panowania Ludwika XIV - wyjaśnia, czym była tzw. polityka 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia korzyści i zagrożenia, jakie dla państwa niosło skupienie władzy w rękach jednej osoby

			<p>– wyjaśnia, na czym polegała polityka merkantylnizmu</p> <p>– wymienia działania, jakie podjął Jean-Baptiste Colbert w celu realizacji polityki merkantylnizmu</p>	<p>– charakteryzuje ustrój Francji za czasów Ludwika XIV</p> <p>– charakteryzuje politykę zagraniczną Ludwika XIV</p>	reunionów i jak się zakończyła dla Francji	
Wojna trzydziestoletnia	<ul style="list-style-type: none"> • Rzesza Niemiecka przed wybuchem wojny • Wojna trzydziestoletnia • Pokój westfalski • Skutki wojny trzydziestoletniej 	<p>– lokalizuje w czasie wojnę trzydziestoletnią (1618–1648)</p> <p>– wskazuje na mapie państwa uczestniczące w wojnie trzydziestoletniej</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki wojny trzydziestoletniej (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu)</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Unia Protestancka, Liga Katolicka, defenestracja praska</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie Unii Protestanckiej (1608), powstanie Ligi Katolickiej (1609), defenestrację praską (1618)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni pokój westfalski (1648) i jego postanowienia</p> <p>– identyfikuje postać Gustawa II Adolfa</p> <p>– wymienia postanowienia pokoju westfalskiego</p>	<p>– lokalizuje w czasie etap wojny trzydziestoletniej: czeski (1618–1624)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Białą Górą (1620)</p> <p>– omawia sytuację w Rzeszy Niemieckiej przed wybuchem wojny trzydziestoletniej</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>edyktu restytucyjnego</i></p> <p>– identyfikuje postacie: Rudolfa II Habsburga, Ferdynanda II Habsburga, Fryderyka V Wittelsbacha</p>	<p>– ocenia skutki wojny trzydziestoletniej</p> <p>– ocenia znaczenie wojny trzydziestoletniej dla dziejów krajów takich jak Niemcy i Czechy</p>
Rewolucja angielska i monarchia parlamentarna	<ul style="list-style-type: none"> • Anglia na przełomie XVI i XVII w. • Rządy Stuartów • Wojna domowa w Anglii • Dyktatura Cromwella 	<p>– stosuje pojęcie <i>monarchia parlamentarna</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: wojnę domową w Anglii (1642–1648), ogłoszenie Deklaracji</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Armia Nowego Wzoru, Akt nawigacyjny, chwalebna rewolucja</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: ścięcie Karola I (1649), ogłoszenie się Olivera</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>ogradzanie, gentry, torysi, wigowie</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: obrady Krótkiego Parlamentu (1640), restaurację Stuartów</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>diggerzy, lewellerzy</i></p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Naseby (1645), atak wojsk Cromwella na</p>	<p>– ocenia znaczenie rewolucji angielskiej</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Restauracja Stuartów • Monarchia parlamentarna 	<p>praw (1689) identyfikuje postać Olivera Cromwella – wyjaśnia, jaką rolę w przebiegu rewolucji odegrał Oliver Cromwell – przedstawia skutki rewolucji angielskiej (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu)</p>	<p>Cromwella lordem protektorem (1653), wydanie Aktu nawigacyjnego (1651), chwalebna rewolucja (1688) – identyfikuje postacie: Karola I Stuarta, Wilhelma III Orańskiego – wymienia przyczyny rewolucji angielskiej – przedstawia najważniejsze etapy rewolucji w Anglii – wyjaśnia, na czym polegała chwalebna rewolucja – wymienia postanowienia Deklaracji praw</p>	<p>(1660), powstanie Wielkiej Brytanii (1707) – identyfikuje postacie: Jakuba I Stuarta, Karola II Stuarta, Jakuba II Stuarta – przedstawia przemiany gospodarcze i społeczne w Anglii na początku XVI w. – przedstawia przebieg rewolucji angielskiej – charakteryzuje dyktaturę Olivera Cromwella – omawia okoliczności, w jakich doszło do restauracji Stuartów</p>	<p>Irlandię (1649) i Szkocję (1650) – identyfikuje postać Anny Stuart – omawia napięcia religijne i polityczne w Anglii w przededniu rewolucji – charakteryzuje rolę parlamentu w rewolucji angielskiej – wyjaśnia, jakie były cele diggerów, a jakie lewellerów</p>	
<p>Kultura Europy w XVII wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Barok • Barok w malarstwie i rzeźbie • Architektura doby baroku • Malarstwo barokowe • Sztuka w krajach protestanckich • Literatura, muzyka i teatr • Nauka w XVII wieku 	<p>– stosuje pojęcie <i>barok</i> – lokalizuje w czasie barok w Europie (od końca XVI do początku XVIII w.) – identyfikuje postacie: Galileusza, Izaaka Newtona – wymienia cechy charakterystyczne sztuki baroku</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>empiryzm, racjonalizm</i> – identyfikuje postacie: Giovanniego Lorenza Berniniego, Petera Paula Rubensa, Rembrandta van Rijn, Moliera, Jana Sebastiana Bacha, Francisa Bacona, Kartezjusza</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>malarstwo iluzjonistyczne, rokoko</i> – identyfikuje postacie: Caravaggia, Diega Velázquez, Jana Vermeera, Johannesa Keplera, Jeana de la Fontaine’a, Antonia Vivaldiego</p>	<p>– identyfikuje postacie: Artemisa Gentileschi, Fransa Hals, Judith Leyster, Pedra Calderona de la Barca, Lopego de Vega, Jerzego Fryderyka Haendla, Claudia Monteverdiego – wyjaśnia, dlaczego sztuka w XVII w. rozwijała się</p>	<p>– ocenia wpływ kultury baroku na mentalność XVII-wiecznych Europejczyków</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób sztuka baroku miała wpływać na umacnianie uczuć religijnych katolików - przedstawia cechy charakterystyczne malarstwa i rzeźby z okresu baroku 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego barok nazywano epoką przeciwieństw - charakteryzuje osiągnięcia nauki w okresie baroku - omawia myśl filozoficzną epoki baroku 	<ul style="list-style-type: none"> odmiennie w krajach katolickich i protestanckich - przedstawia osiągnięcia literatury muzyki i teatru w okresie baroku 	
--	--	--	---	---	---	--

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia rocznej oceny klasyfikacyjnej
(obejmują wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia śródrocznej oceny klasyfikacyjnej)

Rozdział IV. Od potęgi do klęsk Rzeczypospolitej

Rzeczpospolita na przełomie XVI i XVII wieku	<ul style="list-style-type: none"> • Podwójna elekcja • Konflikt Batorego z Gdańskiem • Reformy wewnętrzne Stefana Batorego • Wojna z Moskwą • Król i kanclerz • Trzecie bezkrólewie i podwójna elekcja • Początki panowania Zygmunta III Wazy • Rokosz Zebrzydowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie wojnę Stefana Batorego z Rosją (1579-1582) - identyfikuje postacie: Stefana Batorego, Zygmunta III Wazy - omawia przyczyny i skutki wojny Stefana Batorego z Rosją - wymienia cele polityki zagranicznej Zygmunta III Wazy 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>piechota wybraniecka</i> - lokalizuje w czasie elekcję Anny Jagiellonki i Stefana Batorego (1575), rozejm w Jamie Zapolskim (1582), elekcję Zygmunta III Wazy (1587), rokosz Zebrzydowskiego (1606-1608)- identyfikuje postacie Anny Jagiellonki, Jana Zamojskiego, Mikołaja Zebrzydowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>banicja, regaliści, popularności</i> - lokalizuje w czasie: konflikt Stefana Batorego z Gdańskiem (1576-1577), bitwę pod Guzowem (1607) - lokalizuje w czasie i przestrzeni: zdobycie Połocka (1579), zdobycie Wielkich Łuków 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie: powstanie Trybunału Koronnego (1578), bitwę pod Byczyną (1588) - identyfikuje postacie: Maksymiliana II, Maksymiliana III, Karola IX Sudermańskiego - podaje przyczyny powstania opozycji wewnętrznej przeciwko Batoremu 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia panowanie Stefana Batorego
--	---	---	---	---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Długie panowanie Zygmunta III Wazy 		<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia osiągnięcia Stefana Batorego - charakteryzuje reformy wewnętrzne przeprowadzone przez Stefana Batorego - wyjaśnia, jaką rolę za panowania Stefana Batorego i Zygmunta III Wazy odgrywał w państwie Jan Zamojski - przedstawia osiągnięcia Zygmunta III Wazy - przedstawia konflikt Zygmunta III Wazy ze szlachtą (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu) 	<p>(1580), zajęcie Pskowa (1581)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Samuela Zborowskiego - przedstawia przebieg drugiej wolnej elekcji - omawia przyczyny i skutki konfliktu Stefana Batorego z Gdańskiem - omawia przebieg wojny Rzeczypospolitej z Moskwą za rządów Stefana Batorego- wymienia atuty kandydatury Zygmunta Wazy do tronu polskiego - przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rokoszu Zebrzydowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego polityka Zygmunta III Wazy budziła niezadowolenie szlachty 	
Wojny na wschodzie	<ul style="list-style-type: none"> • Wielka Smuta • Czas dymitriad • Wojna Rzeczypospolitej z Moskwą • Wojna o Smoleńsk • Kozacy • Wybuch powstania Chmielnickiego 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>dymitriady</i> - lokalizuje w czasie: I dymitriadę (1604-1606), powstanie Chmielnickiego (1648-1658) - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Kłuszynem (1610) 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Kozacy, rejestr kozacki</i> - lokalizuje w czasie wojnę z Moskwą (1609-1619) - lokalizuje w czasie i przestrzeni: rozejm w Dywilinie (1619) i jego postanowienia, oblężenie Smoleńska 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>patriarchat, Wielka Smuta</i> - lokalizuje w czasie Wielką Smutę (1598-1613), rządy Polaków w Moskwie (1610-1612), ugodę zborowską (1649), 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>lisowczycy</i> - lokalizuje w czasie ugodę w Żwańcu (1653) - identyfikuje postacie: Fiodora I, Dymitra 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki wojen Rzeczypospolitej z Moskwą na początku XVII w. - ocenia politykę zagraniczną

	<ul style="list-style-type: none"> • Od Zbaraża do Batoha • Moskwa w konflikcie kozackim 	<p>– identyfikuje postacie: Zygmunta III Wazy, Władysława Wazy, Jana Kazimierza Wazy, Bohdana Chmielnickiego</p> <p>– wymienia przyczyny dymitriad</p> <p>– przedstawia skutki wojen Rzeczypospolitej z Rosją w pierwszej połowie XVII w.</p> <p>– wymienia przyczyny powstań kozackich na Ukrainie w tym powstania Chmielnickiego</p>	<p>(1633–1634), pokój w Polanowie (1634) i jego postanowienia, bitwy pod Żółtymi Wodami (1648), bitwę pod Korsuniem (1648), bitwę pod Piławcami (1648), ugodę w Perejasławiu (1654), unię w Hadziaczu (1658), pokój Grzymułtowskiego (1686) i jego postanowienia</p> <p>– identyfikuje postacie: Dymitra Samozwańca, Stanisława Żółkiewskiego, Michała Romanowa, Jeremiego Wiśniowieckiego</p> <p>– opisuje przebieg i skutki wojny Rzeczypospolitej z Rosją w latach 1609–1619</p> <p>– omawia przebieg i skutki wojny o Smoleńsk</p> <p>– przedstawia przyczyny powstania Chmielnickiego</p> <p>– wyjaśnia, jakie były postanowienia i skutki ugody w Perejasławiu</p>	<p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: oblężenie Zbaraża (1649), bitwę pod Beresteczkiem (1651), bitwę pod Białą Cerkwią (1651), bitwę pod Batohem (1652), bitwy pod Połonką i Cudnowem (1660), rozejm w Andruszowie (1667)</p> <p>– identyfikuje postacie Borysa Godunowa, Jerzego Mniszcha, Maryny Mniszchówny, Wasyla Szujskiego, Iwana Wyhowskiego– przedstawia przebieg i skutki dymitriad</p> <p>– wymienia cele polityki wschodniej państwa polsko-litewskiego za rządów Zygmunta III Wazy i Władysława IV</p> <p>– omawia przebieg powstania Chmielnickiego</p>	<p>– wyjaśnia, jak doszło do Wielkiej Smuty w Rosji</p> <p>– omawia zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w wyniku jej wojen z Rosją w XVII w.</p>	<p>Zygmunta III Wazy</p> <p>– ocenia skutki wojen Rzeczypospolitej z Moskwą w XVII w.</p> <p>– ocenia politykę Rzeczypospolitej wobec Kozaków</p> <p>– ocenia wpływ powstania Chmielnickiego na sytuację państwa polsko-litewskiego</p>
--	--	--	--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> - wymienia postanowienia unii w Hadziaczu i jej konsekwencje - charakteryzuje specyfikę ludności kozackiej zamieszkującej Kresy Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia postanowienia ugody zborowskiej i jej konsekwencje - omawia przebieg i skutki wojny z Rosją o Ukrainę 		
Wojny ze Szwecją i kryzys Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> • Wojna o Inflanty • Wojna o ujście Wisły • Przyczyny potopu szwedzkiego • Potop szwedzki • Wojna wyzwolenicza ze Szwecją • Klęska Szwecji • Zniszczenia wojenne i kryzys gospodarczy • Zmiany ustrojowe i wyznaniowe • Plany reform Jana Kazimierza i rokosz Lubomirskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>husaria, oligarchia magnacka, liberum veto</i> - lokalizuje w czasie pierwsze zastosowanie <i>liberum veto</i> (1652), potop szwedzki (1655-1660) - lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Kircholmem (1605), bitwę pod Oliwą (1627) - identyfikuje postacie: Zygmunta III Wazy, Jana Kazimierza Wazy - wyjaśnia, jaką rolę w prowadzeniu kampanii wojennych odgrywała husaria 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>wojna podjazdowa, ksenofobia</i> - lokalizuje w czasie wojnę o ujście Wisły (1626-1629), bitwę pod Trzcianą (1629), pokój w Oliwie (1660), abdykację Jana Kazimierza (1668) - lokalizuje w czasie i przestrzeni: rozejm w Starym Targu (1629) rozejm w Sztumskiej Wsi (1635), obronę Jasnej Góry (1655), bitwę pod Warką (1656) - identyfikuje postacie: Jana Karola Chodkiewicza, Gustawa II Adolfa, Karola X Gustawa, Stefana Czarnieckiego, Władysława Sycińskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>regaliści, popularyści, śluby lwowskie</i> - lokalizuje w czasie: unię polsko-szwedzką (1592-1599), bitwę pod Guzowem (1607), kapitulację pod Ujściem (1655), ugodę w Kiejdanach (1655), traktat w Radnot (1656), śluby lwowskie (1656), traktaty welawsko-bydgoskie (1657), rokosz Lubomirskiego (1665) - lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Kokenhausen (1601), bitwę pod 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>elekcja vivente rege</i> - lokalizuje w czasie: wypędzenie arian (1658), bitwę pod Mątwami (1666) - identyfikuje postacie: Bogusława Radziwiłła, Jerzego II Rakoczego - przedstawia sytuację wyznaniową w Rzeczypospolitej w połowie XVII w. - charakteryzuje przyczyny kryzysu wewnętrznego oraz załamania gospodarczego Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia zaangażowanie Rzeczypospolitej w wojny ze Szwecją za panowania Zygmunta III Wazy i Jana Kazimierza - ocenia postawę magnatów polskich wobec wojny ze Szwecją - ocenia konsekwencje polityczne, społeczne i gospodarcze wojen Rzeczypospolitej w XVII w.

		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przyczyny i skutki konfliktów polsko-szwedzkich w pierwszej połowie XVII w. - wymienia przyczyny potopu szwedzkiego - opisuje zniszczenia Rzeczypospolitej po potopie szwedzkim 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przyczyny wybuchu wojny polsko-szwedzkiej o Inflanty - przedstawia osiągnięcia Jana Kazimierza - wyjaśnia, dlaczego oblężenie Jasnej Góry stało się momentem przełomowym w przebiegu wojny ze Szwedami - omawia taktykę, jaką zastosowali Polacy w walce ze Szwedami - przedstawia postanowienia pokoju w Oliwie - wyjaśnia, jakie znaczenie dla funkcjonowania parlamentaryzmu polskiego miało <i>liberum veto</i> 	<p>Białym Kamieniem (1604),</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Stanisława Koniecpolskiego, Arenda Dickmanna, Janusza Radziwiłła, Hieronima Radziejowskiego, Augustyna Kordeckiego, Marii Ludwiki Gonazgi, Jerzego Sebastiana Lubomirskiego - omawia przebieg wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją o Inflanty - opisuje przebieg wojny polsko-szwedzkiej o ujście Wisły - przedstawia przebieg potopu szwedzkiego - przedstawia okoliczności zawarcia traktatu w Radnot i jego postanowienia - wymienia postanowienia traktatów welawsko-bydgoskich i 		
--	--	--	---	--	--	--

				<p>wyjaśnia ich konsekwencje dla Rzeczypospolitej</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia plan reform wewnętrznych proponowany przez Jana Kazimierza - przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rokoszu Lubomirskiego 		
<p>Wojny z imperium osmańskim</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przyczyny wojen z Turcją • Wojna o Mołdawię • Michał Korybut Wiśniowiecki i utrata Podola • Elekcja Jana III Sobieskiego i walki z Turcją • Wyprawa wiedeńska • Koniec wojen z Turcją 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>przedmurze chrześcijaństwa</i> - lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Cecorą (1620), bitwę pod Chocimiem (1621), bitwę pod Wiedniem (1683) - identyfikuje postać Jana III Sobieskiego - wymienia przyczyny wojen polsko-tureckich - wyjaśnia, dlaczego Rzeczpospolitą nazywano przedmurzem chrześcijaństwa - omawia przyczyny, przebieg i skutki wyprawy wiedeńskiej Jana III Sobieskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>jasyr</i>- lokalizuje w czasie i przestrzeni pokój w Buczaczu (1772) i jego postanowienia, bitwę pod Chocimiem (1673), powstanie Ligi Świętej (1684), pokój w Karłowicach (1699) i jego postanowienia - identyfikuje postacie: Stanisława Żółkiewskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Michała Korybuta Wiśniowieckiego- przedstawia przebieg i skutki wojny polsko-tureckiej w latach 1620-1624 - przedstawia osiągnięcia Jana III Sobieskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>malkontenci</i> - lokalizuje w czasie: pokój hetmański (1621), pokój wieczysty (1624) - lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Ochmatowem (1644), bitwę pod Podhajcami (1667), kapitulację Kamieńca Podolskiego (1672), bitwę pod Parkanami (1683) - identyfikuje postać Marii Kazimiery d'Arquien - wskazuje na mapie Chanat Krymski - wyjaśnia, jaki wpływ na stosunki 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie wyprawę lisowczyków pod Wiedeń (1619), traktat w Jaworowie (1675), rozejm w Żurawnie (1676) - identyfikuje postać Piotra Doroszenki - wymienia postanowienia rozejmu w Żurawnie - wyjaśnia, jaką rolę w polityce Jana III Sobieskiego miała współpraca z Francją - przedstawia, jak zmieniły się założenia polityki zagranicznej Jana III Sobieskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki konfliktów Rzeczypospolitej z Turcją w I połowie XVII w. - ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy

			<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia rolę Jana Sobieskiego w wojnach polsko-tureckich - wymienia postanowienia pokoju w Buczaczu - przedstawia międzynarodowe znaczenie Rzeczypospolitej jako przedmurza chrześcijaństwa - przedstawia postanowienia pokoju w Karłowicach 	<p>polsko-tureckie miała militarna aktywność Tatarów i Kozaków</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jak doszło do wojny z Turcją w latach 60. XVII w. i omawia jej przebieg - omawia okoliczności elekcji Jana III Sobieskiego - charakteryzuje zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w wyniku wojen z Turcją w XVII w. - wyjaśnia, dlaczego Rzeczpospolita zaangażowała się w działalność Ligi Świętej - przedstawia znaczenie pokoju w Karłowicach dla Rzeczypospolitej i Europy 		
Barok i sarmatyzm w Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> • Początek baroku w Rzeczypospolitej • Sztuka barokowa • Literatura polskiego baroku • Nauka i oświata • Sarmatyzm 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>złota wolność, sarmatyzm</i> - lokalizuje w czasie barok w Polsce (od końca XVI do połowy XVIII w.) i sarmatyzm (XVII w.) 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje postacie: Jana Andrzeja Morsztyna, Jana Chryzostoma Paska - przedstawia cechy charakterystyczne dla architektury, sztuki i 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>kalwaria, orientalizacja, makaronizm</i>- lokalizuje w czasie przyjęcie uchwał soboru trydenckiego 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie przybycie jezuitów do Polski (1564) - identyfikuje postacie: Macieja Kazimierza Sarbiewskiego, Anny 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia wpływ sarmatyzmu na mentalność i życie codzienne szlachty polskiej

		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy charakterystyczne kultury sarmatyzmu - wyjaśnia, dlaczego sarmatyzm stał się ideologią szlachty polskiej 	<p>literatury baroku w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa wpływ Kościoła katolickiego na szkolnictwo w Rzeczypospolitej w dobie baroku 	<p>przez polski Kościół (1577)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Tylmana z Gameren, Jana Heweliusza - omawia okoliczności upowszechnienia się kultury baroku w Rzeczypospolitej - wyjaśnia, w jaki sposób przywiązanie do katolicyzmu wpływało na rozwój sztuki baroku w Polsce 	<p>Stanisławskiej, Elżbiety Drużbackiej, Zbigniewa Morsztyna, Wacława Potockiego, Kaspra Niesieckiego, Jana Brożka, Elżbiety Koopman, Stanisława Lubienieckiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia rozwój nauki i oświaty w Rzeczypospolitej w XVII w. 	
Rozdział V. Epoka oświecenia i rewolucji						
Przemiany gospodarcze i społeczne w XVIII wieku	<ul style="list-style-type: none"> • Eksplozja demograficzna • Rewolucja przemysłowa w Wielkiej Brytanii • Maszyna parowa • Skutki rewolucji przemysłowej • Nowe idee ekonomiczne 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>eksplozja demograficzna, rewolucja przemysłowa, fabryka, urbanizacja</i> - przedstawia przyczyny eksplozji demograficznej w XVIII w. - przedstawia skutki rewolucji przemysłowej 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>ogradzanie, płodozmian, rewolucja agrarna, liberalizm gospodarczy</i> - lokalizuje w czasie opatentowanie maszyny parowej przez Jamesa Watta (1769) - identyfikuje postacie: Jamesa Watta, Adama Smitha - wyjaśnia, dlaczego doszło do rewolucji przemysłowej - wyjaśnia, jakie korzyści i zagrożenia 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>arystokracja, pieniądza, kameralizm, fizjokratyzm, leseferyzm</i> - lokalizuje w czasie skonstruowanie mechanicznej przędzarki (1764) - identyfikuje postać François Quesnaya - przedstawia skutki społeczne przemian gospodarczych w 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie opatentowanie tzw. latającego czółenka (1733) - identyfikuje postacie: Johna Kaya, Jamesa Hargreavesa - omawia przemiany gospodarcze w Wielkiej Brytanii w XVIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki społeczne rewolucji przemysłowej w XVIII w.

			<p>więzały się z mechanizacją produkcji</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój przemysłu w Wielkiej Brytanii 	<p>Wielkiej Brytanii w XVIII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia zmiany w sposobach produkcji włókienniczej - wyjaśnia, dlaczego rewolucja przemysłowa rozpoczęła się w Wielkiej Brytanii - omawia nowe idee ekonomiczne, które pojawiły się w XVIII w. 		
Oświecenie	<ul style="list-style-type: none"> • Geneza oświecenia • Główne idee oświeceniowe • Nauka i szkolnictwo • Literatura piękna i prasa • Literatura polityczna • Sztuka czasów oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>oświecenie, absolutyzm oświecony, trójpodział władzy</i> - identyfikuje postać Karola Monteskiusza - lokalizuje w czasie oświecenie w Europie - wyjaśnia, jaką rolę odgrywała edukacja w okresie oświecenia - wymienia cechy charakterystyczne sztuki czasów oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>racjonalizm, empiryzm, umowa społeczna, klasycyzm</i> - identyfikuje postacie: Benjamina Franklina, Johna Locke'a, Woltera, Wolfganga Amadeusza Mozarta - charakteryzuje główne idee oświeceniowe - wymienia formy upowszechniania kultury oświeceniowej - charakteryzuje poglądy polityczne filozofów i myślicieli oświecenia - wyjaśnia, jaką rolę w państwie miał 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>deizm, ateizm, prawa naturalne</i> - identyfikuje postacie: Alessandra Volty, Jamesa Cooka, Denisa Diderota, Andersa Celsjusza - przedstawia genezę oświecenia - wyjaśnia, jakie cele miała realizować literatura oświecenia - wyjaśnia, jakie znaczenie miał rozwój prasy w epoce oświecenia - przedstawia założenia, jakie względem <i>Wielkiej</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>sentymalizm</i> - identyfikuje postacie: Karola Linneusza, Daniela Defoe, Jacques'a i Josepha Montgolfier, Gabriela Fahrenheita, Jacques'a-Louisa Davida, Marie Geoffrin, Jonathana Swifta - przedstawia osiągnięcia naukowe epoki oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki zmian wprowadzonych w okresie oświecenia dla dalszego rozwoju nauki i kultury

			odgrywać władca oświecony	<i>encyklopedii francuskiej</i> mieli jej twórcy – przedstawia, jakiego społeczeństwa oczekiwali oświeceniowi myśliciele		
Powstanie Stanów Zjednoczonych	<ul style="list-style-type: none"> • Kolonie brytyjskie w Nowym Świecie • Konflikt z władzami brytyjskimi • Wojna o niepodległość • Konstytucja Stanów Zjednoczonych 	<p>– stosuje pojęcia: <i>państwo federacyjne, Kongres, Izba reprezentantów, Senat</i></p> <p>– lokalizuje w czasie ogłoszenie Deklaracji niepodległości (4 VII 1776), przyjęcie konstytucji Stanów Zjednoczonych (1787)</p> <p>– identyfikuje postać Jerzego Waszyngtona</p> <p>– wymienia przyczyny konfliktu mieszkańców kolonii z władzami brytyjskimi– przedstawia założenia Deklaracji niepodległości</p> <p>– wymienia instytucje charakterystyczne dla ustroju Stanów Zjednoczonych</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Karta Praw, republikanie, demokraci, cenzus majątkowy</i></p> <p>– lokalizuje w czasie „bostońskie picie herbaty” (1773), wojnę o niepodległość USA (1775–1783)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Yorktown (1781)</p> <p>– identyfikuje postacie: Kazimierza Pułaskiego, Tadeusza Kościuszki kolonistów przeciwko władzom metropolii</p> <p>– przedstawia rozwiązania ustrojowe przyjęte w konstytucji Stanów Zjednoczonych</p> <p>– omawia rolę Polaków w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>ustawa stemplowa</i></p> <p>– lokalizuje w czasie wprowadzenie ustawy stemplowej (1765)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Saratogą (1777), pokój w Wersalu (1783)</p> <p>– identyfikuje postać Thomasa Jeffersona</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego wydarzenia w Bostonie stały się impulsem do otwartego buntu</p> <p>– omawia przebieg wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych</p> <p>– omawia założenia Karty Praw–wymienia</p>	<p>– lokalizuje w czasie I Kongres Kontynentalny (1774), wybór I prezydenta USA (1787)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Lexington (1775)</p> <p>– identyfikuje postać Thomasa Paine’a</p> <p>– przedstawia, jak były zorganizowane kolonie angielskie w Ameryce Północnej</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w konflikcie między kolonistami a metropolią odgrywały Kongresy Kontynentalne</p>	<p>– ocenia, jaką rolę w toczonych działaniach odegrało ogłoszenie Deklaracji niepodległości</p> <p>– ocenia znaczenie rewolucji amerykańskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej</p>

				kompetencje prezydenta określone w konstytucji Stanów Zjednoczonych – wyjaśnia, na czym polegał system dwupartyjny w USA		
Rewolucja francuska	<ul style="list-style-type: none"> • Francja za Ludwika XVI • Zwołanie Stanów Generalnych • Wybuch rewolucji • Zmiana ustroju Francji 	<p>– stosuje pojęcia: <i>Deklaracja praw człowieka i obywatela, monarchia konstytucyjna</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: szturm na Bastylię (14 VII 1789), uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela (VIII 1789)</p> <p>– identyfikuje postać Ludwika XVI</p> <p>– wymienia przyczyny wybuchu rewolucji francuskiej</p> <p>– wymienia najważniejsze postanowienia Deklaracji praw człowieka i obywatela</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Stany Generalne, burżuazja, Zgromadzenie Narodowe, jakobini, kordelierzy</i></p> <p>– lokalizuje w czasie ogłoszenie się przedstawicieli stanu trzeciego Zgromadzeniem Narodowym (VI 1789)</p> <p>– identyfikuje postacie: Marii Antoniny, Maximiliena Robespierre’a, Georges’a Dantona</p> <p>– omawia strukturę francuskiego społeczeństwa stanowego</p> <p>– przedstawia wydarzenia związane z wybuchem rewolucji we Francji</p> <p>– wymienia pierwsze reformy konstytuanty</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Zgromadzenie Konstytucyjne (konstytuanta), Gwardia Narodowa, wielka trwoga, Zgromadzenie Prawodawcze (legislatywa)</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: otwarcie Stanów Generalnych (V 1789), powstanie Zgromadzenia Konstytucyjnego/konstytuanty (VII 1789), ogłoszenia pierwszej konstytucji francuskiej (IX 1791)</p> <p>– identyfikuje postacie Emmanuela-Josepha Sieyès’a, Josepha Marie de La Fayette’a,</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>sankiuloci</i></p> <p>– lokalizuje w czasie marsz na Wersal (X 1789)</p> <p>– charakteryzuje sytuację wewnętrzną i zewnętrzną Francji za panowania Ludwika XVI</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach zwołano Stany Generalne</p> <p>– przedstawia zmiany ustrojowe i społeczne, jakie wprowadziła konstytucja z 1791 r.</p>	– ocenia stosunek Ludwika XVI do wydarzeń rewolucyjnych

				<p>Jeana-Paula Marata</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia cele polityczne i społeczne stanu trzeciego - wyjaśnia, w jakich okolicznościach powołano Zgromadzenie Narodowe - przedstawia obozy polityczne ukształtowane w konstytuancie 		
Republika Francuska	<ul style="list-style-type: none"> • Wojna z Austrią i Prusami • Upadek monarchii • Skutki egzekucji króla • Dyktatura jakobinów • Przewrót termidoriański i dyktatoriat • Znaczenie rewolucji 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>dyktatura jakobinów, wielki terror, przewrót termidoriański</i> - lokalizuje w czasie: dyktaturę jakobinów (IV 1793-VII 1794), przewrót termidoriański (VII 1794) - identyfikuje postać Maximiliena Robespierre'a - przedstawia cechy charakterystyczne dyktatury jakobinów - przedstawia skutki rewolucji francuskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Konwent Narodowy, Komitet Ocalenia Publicznego, Trybunał Rewolucyjny, dyktatoriat</i> - lokalizuje w czasie: proklamowanie republiki we Francji (IX 1792), utworzenie Komitetu Ocalenia Publicznego (1793) - identyfikuje postać Georges'a Dantona - omawia okoliczności upadku monarchii we Francji - przedstawia rolę, jaką odgrywał Komitet Ocalenia Publicznego i Trybunał Rewolucyjny 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>żyrondyści, górale, „bagny”, powstanie w Wandei</i> - lokalizuje w czasie: wybuch wojny Francji z Austrią (IV 1792), egzekucję Ludwika XVI (I 1793), ogłoszenie konstytucji roku III (1795) - przedstawia przyczyny wojny rewolucyjnej Francji z Austrią i Prusami - omawia okoliczności, w jakich doszło do wprowadzenia dyktatury jakobinów 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie i przestrzeni wybuch powstania w Wandei (1793) - przedstawia stosunek państw europejskich do rewolucji we Francji - przedstawia reakcję państw europejskich na egzekucję Ludwika XVI 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie rewolucji francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej

			- wyjaśnia, jak doszło do przewrotu termidoriańskiego i jakie były jego konsekwencje			
Od konsulatu do cesarstwa	<ul style="list-style-type: none"> Rządy dyktatorstwa Koniec I koalicji antyfrancuskiej Przejęcie władzy przez Napoleona Reformy Napoleona Napoleon cesarzem Francuzów Wojna z III koalicją 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>Kodeks Napoleona</i> - lokalizuje w czasie: wydanie Kodeksu Napoleona (1804), koronację cesarską Napoleona (1804) - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Austerlitz (1805) - identyfikuje postać Napoleona Bonapartego - wymienia reformy Napoleona Bonapartego - wyjaśnia, jakie znaczenie miało wprowadzenie Kodeksu Napoleona 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>dyktatorstwo, konsulat, „bitwa trzech cesarzy”</i> - lokalizuje w czasie: rządy dyktatorstwa (1794-1799), rządy konsulatu (1799-1804), bitwę pod Trafalgarem (1805) - identyfikuje postacie: Franciszka II, Aleksandra I - przedstawia osiągnięcia Napoleona Bonapartego - charakteryzuje rządy dyktatorstwa i konsulatu - opisuje okoliczności objęcia władzy we Francji przez Napoleona (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu) - wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu wojny miała bitwa pod Austerlitz 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>konkordat, plebiscyt, republiki siostrzane, Związek Reński</i> - lokalizuje w czasie: pokój w Campo Formio (1797), bitwę pod piramidami (1798), zamach stanu 18 brumaire’a (1799), konkordat z papieżem (1801) - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Ulm (1805), pokój w Preszburgu (1805) - wskazuje na mapie państwa II i III koalicji antyfrancuskiej - przedstawia postanowienia pokoju z Campo Formio - przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wyprawy Napoleona do Egiptu 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie: powstanie II koalicji antyfrancuskiej (1799), konstytucję roku VIII (1799), zawiązanie III koalicji antyfrancuskiej (1805) - wyjaśnia, jaką rolę odegrał Napoleon Bonaparte w okresie rządów dyktatorstwa - przedstawia okoliczności zakończenia wojny Francji z I koalicją antyfrancuską - omawia przebieg wojny Francji z III koalicją antyfrancuską 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę i działalność Napoleona Bonapartego w okresie dyktatorstwa i konsulatu - ocenia, jaką rolę w koalicjach antynapoleońskich odegrała Wielka Brytania

				- wymienia postanowienia pokoju w Preszburgu		
Szczyt potęgi i upadek Napoleona	<ul style="list-style-type: none"> • Wojna z IV koalicją • Szczyt potęgi napoleońskiej • Przyczyny wojny z Rosją • Wyprawa na Moskwę • Upadek Napoleona • „Sto dni ” Napoleona 	<p>- stosuje pojęcia <i>blokada kontynentalna, Wielka Armia</i></p> <p>- lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawę Napoleona na Moskwę (1812-1813)</p> <p>- identyfikuje postać Napoleona I</p> <p>- wyjaśnia, na czym polegała tzw. blokada kontynentalna i jakie miała przynieść skutki</p> <p>- wymienia przyczyny wojny Napoleona I z Rosją</p> <p>- wymienia konsekwencje klęski Napoleona I w 1814 r.</p>	<p>- stosuje pojęcia: <i>taktyka spalonej ziemi, „bitwa narodów”, „sto dni” Napoleona</i></p> <p>- lokalizuje w czasie: ogłoszenie blokady kontynentalnej (1806), abdykację Napoleona (1814), „sto dni” Napoleona (1815)</p> <p>- lokalizuje w czasie i przestrzeni: pokój w Tylży (1807), bitwę pod Lipskiem (1813), bitwę pod Waterloo (1815)</p> <p>- identyfikuje postacie: Aleksandra I, Michaiła Kutuzowa, Ludwika XVIII</p> <p>- wymienia postanowienia pokoju w Tylży</p> <p>- wyjaśnia, z czego wynikała potęga Wielkiej Armii</p> <p>- wyjaśnia, dlaczego Napoleon uchodzi za jednego z najwybitniejszych dowódców w historii</p>	<p>- stosuje pojęcie „<i>druga wojna polska</i>”</p> <p>- lokalizuje w czasie pokój paryski (1814)</p> <p>- lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwy pod Jeną i Auerstedt (1806), bitwy pod Ławą Pruską i Frydlandem (1807), bitwę pod Wagram (1809), zajęcie Hiszpanii przez Napoleona (1808), bitwę pod Borodino (1812), bitwę nad Berezyną (1812)</p> <p>- identyfikuje postać Marii Ludwiki</p> <p>- wskazuje na mapie państwa IV koalicji antyfrancuskiej</p> <p>- przedstawia militarne osiągnięcia Napoleona I</p> <p>- omawia przebieg wyprawy Napoleona I na Moskwę</p> <p>- przedstawia czynniki, które</p>	<p>- lokalizuje w czasie powstanie IV koalicji antyfrancuskiej (1806) i VII koalicji antyfrancuskiej (1815)</p> <p>- przedstawia przebieg wojny Francji z IV koalicją antyfrancuską</p> <p>- porównuje działania prowadzone przez wojska Napoleona podczas walk z III, IV i V koalicją z działaniami prowadzonymi podczas wojny w Hiszpanii</p> <p>- wyjaśnia, dlaczego społeczeństwo francuskie poparło powrót Napoleona w 1815 r.</p>	<p>cenia, która z bitew stoczonych przez Napoleona w latach 1812-1815 najsilniej wpłynęła na losy Europy</p> <p>- ocenia znaczenie epoki napoleońskiej dla losów Francji i Europy</p>

			- przedstawia konsekwencje bitwy pod Waterloo	zadecydowały o klęsce wyprawy moskiewskiej - wyjaśnia, jakie znaczenie dla wyniku wojen napoleońskich miała bitwa pod Lipskiem		
Rozdział VI. Kryzys i upadek Rzeczypospolitej						
Czasy saskie	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost potęgi sąsiadów Rzeczypospolitej • Początki panowania Augusta II Mocnego • Wielka wojna północna • Sejm Niemy i jego znaczenie • Podwójna elekcja 1733 roku • Panowanie Augusta III • Dążenia reformatorskie 	<p>- stosuje pojęcia: <i>Sejm Niemy, Collegium Nobilium</i></p> <p>- lokalizuje w czasie: obrady Sejmu Niemego (1717), założenie Collegium Nobilium (1740)</p> <p>- identyfikuje postacie: Augusta II Mocnego, Stanisława Konarskiego, Piotra I Wielkiego, Katarzyny II, Fryderyka II Wielkiego</p> <p>- wymienia cele polityczne, jakie przyświecały Augustowi II Mocnemu</p> <p>- przedstawia postanowienia sejmu niemego</p>	<p>- stosuje pojęcia <i>państwo policyjne, Familia</i></p> <p>- lokalizuje w czasie: wielką wojnę północną (1700–1721), powstanie Królestwa Prus (1701), zawarcie traktatu Loewenwolda (1732)</p> <p>- identyfikuje postacie: Augusta III, Stanisława Leszczyńskiego, Fryderyka Wilhelma I, Marii Teresy, Józefa II</p> <p>- wyjaśnia, co skłoniło XVIII-wiecznych władców absolutnych do podjęcia reform w ich państwach</p> <p>- przedstawia osiągnięcia Augusta II Mocnego</p>	<p>- stosuje pojęcie <i>republikanci</i></p> <p>- lokalizuje w czasie: elekcję Augusta II Mocnego (1697), konfederację warszawską i sandomierską (1704), pokój w Altranstädt (1706), konfederację tarnogrodzką (1715), podwójną elekcję (1733)</p> <p>- lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Połtawą (1709)</p> <p>- identyfikuje postać Fryderyka I Hohenzollerna</p> <p>- przedstawia osiągnięcia: Piotra I Wielkiego, Katarzyny II,</p>	<p>- lokalizuje w czasie: bitwę pod Połtawą (1709), pokój w Nystad (1721)</p> <p>- identyfikuje postać Franciszka Ludwika Contiego</p> <p>- porównuje reformy wdrażane w Rosji, Prusach i Austrii</p> <p>- wyjaśnia, w jakich okolicznościach tron w Rzeczypospolitej objął August II Mocny oraz August III</p> <p>- charakteryzuje sposób sprawowania władzy przez obu królów z dynastii Wettinów</p>	<p>- ocenia politykę władców Rosji, Prus i Austrii w okresie absolutyzmu oświeconego-</p> <p>ocenia polityczne konsekwencje sejmu niemego</p> <p>- ocenia międzynarodowe położenie Rzeczypospolitej za rządów obu Sasów</p>

			<p>– przedstawia sytuację wewnętrzną w Rzeczypospolitej w okresie wielkiej wojny północnej</p> <p>– omawia zjawisko ingerencji obcych mocarstw w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej w pierwszej połowie XVIII w.</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał kryzys parlamentaryzmu polskiego za panowania Augusta III</p>	<p>Fryderyka Wilhelma I, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy, Józefa II</p> <p>– omawia zaangażowanie Rzeczypospolitej w wielką wojnę północną</p> <p>– charakteryzuje panowanie Augusta III</p> <p>– przedstawia projekty reform społecznych i politycznych w I połowie XVIII w.</p>		
<p>Początki panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nowy układ sił • Ostatnia elekcja • Pierwsze reformy Stanisława Augusta Poniatowskiego • Sprawa dysydentów • Konfederacja barska • I rozbiór Rzeczypospolitej • Sejm rozbiorowy 	<p>– stosuje pojęcia: <i>prawa kardynalne, konfederacja barska, Komisja Edukacji Narodowej</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: elekcję Stanisława Augusta Poniatowskiego (1764), konfederację barską (1768–1772), ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej (1773)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni I rozbiór Rzeczypospolitej (1772)</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Familia, sejm skonfederowany, dysydenci, Rada Nieustająca</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: uchwalenie praw kardynalnych (1768), sejm rozbiorowy (1773–1775), powołanie Rady Nieustającej (1775)</p> <p>– identyfikuje postacie: Tadeusza Rejtana, Kazimierza Pułaskiego</p> <p>– przedstawia osiągnięcia Stanisława</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>konfederacja w Radomiu</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: konfederacje Toruniu, Słucku i Radomiu (1767), tzw. sejm repninowski (1767–1768)</p> <p>– identyfikuje postacie: Mikołaja Repnina, Michała Krasińskiego, Józefa Pułaskiego,</p> <p>– wyjaśnia, komu i dlaczego zależało na</p>	<p>– lokalizuje w czasie rzeź w Humaniu (1768)</p> <p>– omawia układ sił politycznych u schyłku panowania Augusta III</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Katarzyna II zdecydowała się osadzić na polskim tronie Stanisława Poniatowskiego</p>	<p>– ocenia reformy sejmu konwokacyjnego i pierwszych lat panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego</p> <p>– ocenia wpływ Rosji na politykę wewnętrzną w Rzeczypospolitej za rządów Stanisława Augusta Poniatowskiego</p> <p>– ocenia skutki I</p>

		<p>– identyfikuje postacie: Stanisława Augusta Poniatowskiego, Katarzyny II</p> <p>– charakteryzuje reformy pierwszych lat panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego</p> <p>– wymienia prawa kardynalne</p>	<p>Augusta Poniatowskiego</p> <p>– wymienia reformy sejmu konwokacyjnego przedstawia przyczyny, przebieg i skutki konfederacji barskiej</p> <p>– wymienia postanowienia sejmu porozbiorowego z lat 1773–1775</p> <p>– opisuje zmiany terytorialne, społeczne i gospodarcze, jakie przyniósł I rozbiór Rzeczypospolitej</p>	<p>uchwaleniu tzw. praw kardynalnych</p> <p>– omawia okoliczności przeprowadzenia I rozbioru Rzeczypospolitej</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób problem dyzunitów wpłynął na sytuację polityczną w Rzeczypospolitej</p>		<p>rozbioru Rzeczypospolitej</p>
<p>Oświecenie w Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początki oświecenia na ziemiach polskich • Edukacja i nauka • Mecenat królewski • Literatura 	<p>– stosuje pojęcie <i>oświecenie stanisławowskie</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: oświecenie w Rzeczypospolitej (od połowy XVIII do początku XIX w.), utworzenie Collegium Nobilium (1740), założenie Szkoły Rycerskiej (1765), powołanie Komisji Edukacji Narodowej (1773)</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>obiady czwartkowe</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: założenie Teatru Narodowego (1765), powstanie Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych (1775)</p> <p>– identyfikuje postacie: Marcella Bacciarellego, Bernarda Belotta Canaletta Stanisława Staszica, Ignacego Krasickiego, Wojciecha Bogusławskiego, Juliana Ursyna Niemcewicza</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych, sentymentalizm</i></p> <p>– lokalizuje w czasie otwarcie Biblioteki Załuskich (1747)</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa i Andrzeja Załuskich, Jana Piotra Norblina, Adama Naruszewicza, Franciszka Bohomolca</p>	<p>– lokalizuje w czasie rozpoczęcie wydawania <i>Monitora</i> (1765)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jakuba Fontany, Dominika Merliniego, Franciszka Karpińskiego, Stanisława Trembeckiego, Izabeli Czartoryskiej</p> <p>– przedstawia rozwój nauki w okresie oświecenia w Polsce</p>	<p>– ocenia wpływ Stanisława Augusta Poniatowskiego na rozwój kultury oświecenia w Polsce</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Stanisława Konarskiego - wymienia cechy charakterystyczne oświecenia w Polsce - wyjaśnia, jaką rolę w rozwoju edukacji odgrywała Komisja Edukacji Narodowej 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia osiągnięcia Stanisława Augusta - przedstawia Poniatowskiego - charakteryzuje mecenat królewski w okresie oświecenia - przedstawia osiągnięcia architektury i sztuki klasycyzmu w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia początki oświecenia na ziemiach polskich - omawia rozwój edukacji w Rzeczypospolitej w czasach oświecenia - wyjaśnia, jakie funkcje miała pełnić literatura w okresie oświecenia w Polsce - przedstawia działalność i znaczenie Teatru Narodowego 		
Sejm Wielki	<ul style="list-style-type: none"> • Rzeczpospolita po I rozbiorze • Zmiana sytuacji w Europie • Początek obrad sejmu • Pierwsze reformy • Uchwalenie Konstytucji 3 maja • Postanowienia konstytucji • Konfederacja targowicka • Wojna w obronie konstytucji • Wojna w obronie konstytucji 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Sejm Wielki (Sejm Czteroletni), konfederacja targowicka</i> - lokalizuje w czasie: obrady Sejmu Wielkiego (X 1788 – V 1792), uchwalenie Konstytucji 3 maja (1791), konfederację targowicką (1792) - lokalizuje w czasie i przestrzeni II rozbiór Rzeczypospolitej (1793) - identyfikuje postacie: Katarzyny II, Stanisława Augusta 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>protektorat</i>, - lokalizuje w czasie: ustawę o sejmikach (III 1791), Prawo o miastach królewskich (IV 1791), wojnę w obronie Konstytucji 3 maja (1792–1793), sejm rozbiorowy w Grodnie (1793) - identyfikuje postacie Stanisława Staszica, Hugona Kołłątaja, Ignacego Potockiego, Józefa Poniatowskiego - wyjaśnia, w jakich okolicznościach zwołano Sejm Wielki 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>ofiara wieczysta rządu królewsko-ambadorskie, czarna procesja</i> - lokalizuje w czasie: likwidację Rady Nieustającej (1789), tzw. czarną procesję (1789), uchwalenie tzw. ofiary wieczystej (1789), przymierze z Prusami (1790), uchwalenie Zaręczenia Wzajemnego Obojga Narodów (1791), przystąpienie 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Scipione Piattolego, Fryderyka Augusta - wyjaśnia, w jakich okolicznościach i wewnętrznych i zewnętrznych doszło do zwołania Sejmu Wielkiego - wyjaśnia, w jakich okolicznościach Sejm Wielki przekształcił się w Sejm Czteroletni - przedstawia stosunek społeczeństwa Rzeczypospolitej do Konstytucji 3 maja 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia dorobek Sejmu Wielkiego - ocenia wpływ reform sejmowych z 1791 r. na ustrój Rzeczypospolitej - ocenia znaczenie Konstytucji 3 maja dla dalszych dziejów Polski - ocenia postawę uczestników

		<p>Poniatowskiego, Tadeusza Kościuszki</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia reformy Sejmu Wielkiego - wymienia postanowienia Konstytucji 3 maja 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje stronnictwa Sejmu Wielkiego i ich programy - charakteryzuje reformy Sejmu Wielkiego - przedstawia zmiany ustrojowe i społeczne wprowadzone na mocy Ustawy rządowej - opisuje zmiany terytorialne i polityczne, jakie przyniósł II rozbiór Rzeczypospolitej - przedstawia okoliczności w jakich doszło do II rozbioru Rzeczypospolitej (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu) 	<p>Stanisława Augusta Poniatowskiego do konfederacji targowickiej (1792)</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Zieleńcami (1792), bitwę pod Dubienką (1792) - identyfikuje postacie: Stanisława Małachowskiego, Kazimierza Nestora Sapiehy, Stanisława Szczęsnego Potockiego, Franciszka Ksawerego Branickiego, Seweryna Rzewuskiego, Adama Kazimierza Czartoryskiego, Jana Dekerta - wyjaśnia, na czym polegały rządy królewsko-ambadorskie - przedstawia okoliczności uchwalenia Konstytucji 3 maja - omawia okoliczności zawiązania 		<p>konfederacji targowickiej</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawę Stanisława Augusta Poniatowskiego w czasie wojny w obronie konstytucji
--	--	--	--	---	--	--

				<p>konfederacji targowickiej</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaki stosunek do wprowadzanych reform miały państwa ościenne - przedstawia przebieg wojny w obronie Konstytucji 3 maja - wymienia postanowienia sejmu grodzieńskiego z 1793 r. 		
Upadek Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> • Rzeczpospolita po II rozbiórce • Wybuch powstania • Insurekcja kościuszkowska • Upadek powstania • III rozbiór Rzeczypospolitej i jego skutki 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>insurekcja</i> - lokalizuje w czasie powstania kościuszkowskie (1794-1795) - lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Racławicami (4 IV 1794), III rozbiór Rzeczypospolitej (1795) - identyfikuje postać Tadeusza Kościuszki - przedstawia przyczynę wybuchu powstania kościuszkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>Uniwersał połaniecki</i> - lokalizuje w czasie: ogłoszenie aktu insurekcji (24 III 1794), ogłoszenie Uniwersału połanieckiego (V 1794) - lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Szczekocinami (6 VI 1794), bitwę pod Maciejowicami (10 X 1794), rzeź Pragi (XI 1794) - identyfikuje postacie: Jana Kilińskiego, Jakuba Jasińskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcie <i>Rada Najwyższa Narodowa</i> - lokalizuje w czasie: wymarsz oddziału A. Madalińskiego z Ostrołęki do Warszawy (III 1794), wybuch powstania w Warszawie i Wilnie (IV 1794), powołanie Rady Najwyższej Narodowej (V 1794), abdykację Stanisława Augusta Poniatowskiego (XI 1795) 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Bartosza Głowackiego - wyjaśnia, jaką rolę w powstaniu kościuszkowskim pełniła Rada Najwyższa Narodowa - charakteryzuje przyczynę upadku Rzeczypospolitej - porównuje poszczególne rozbiory 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie powstania kościuszkowskiego dla polskiej myśli niepodległościowej - ocenia szanse na zwycięstwo powstania kościuszkowskiego - ocenia panowanie Stanisława Augusta Poniatowskiego

		<p>– omawia skutki upadku powstania kościuszkowskiego i okoliczności III rozbioru (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tych procesów)</p>	<p>– przedstawia osiągnięcia Tadeusza Kościuszki</p> <p>– omawia przebieg insurekcji kościuszkowskiej–wymienia postanowienia Uniwersału połanieckiego</p> <p>– przedstawia zmiany terytorialne, jakie przyniósł III rozbiór Rzeczypospolitej</p>	<p>– identyfikuje postacie: Antoniego Madalińskiego, Tomasz Wawrzeckiego, Aleksandra Suworowa</p> <p>– charakteryzuje sytuację w Rzeczypospolitej po II rozbiorze</p> <p>– przedstawia okoliczności wybuchu powstania kościuszkowskiego</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu powstania miał akt insurekcji Tadeusza Kościuszki</p>		<p>– ocenia, który z rozbiorów miał najbardziej dotkliwie skutki dla Polski</p>
<p>Polacy w wojnach napoleońskich</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie Legionów Polskich • Walki we Włoszech • Kryzys idei legionowej • Znaczenie Legionów Polskich 	<p>– stosuje pojęcie <i>Legiony Polskie</i></p> <p>– lokalizuje w czasie utworzenie Legionów Polskich we Włoszech (1797)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego</p> <p>– omawia organizację Legionów Polskich we Włoszech</p>	<p>anie polskich oddziałów na Santo Domingo (1802)</p> <p>– identyfikuje postać Karola Kniaziewicza</p> <p>– opisuje okoliczności utworzenia Legionów Polskich we Włoszech</p> <p>– przedstawia znaczenie Legionów Polskich we Włoszech</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Legia Naddunajska</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: utworzenie Legii Naddunajskiej (1799), zawarcie pokoju w Lunéville (1801),</p> <p>– opisuje udział Legionów Polskich w kampaniach wojsk napoleońskich</p> <p>– wyjaśnia, jakie konsekwencje dla sprawy polskiej</p>	<p>– omawia cele i oczekiwania polskiej emigracji po powstaniu kościuszkowskim i III rozbiorze Rzeczypospolitej</p>	<p>– ocenia wkład Polaków w budowanie potęgi imperium Napoleona</p> <p>– ocenia stosunek władz francuskich do walczących po ich stronie polskich żołnierzy</p>

		– przedstawia losy polskich legionistów podczas kampanii włoskiej i po jej zakończeniu		miały postanowienia pokoju w Lunéville – przedstawia konsekwencje udziału Legionów w walkach na Santo Domingo		
Księstwo Warszawskie	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie Księstwa Warszawskiego • Ustrój Księstwa Warszawskiego • Trudności i sukcesy • Wojna z Austrią • Upadek Księstwa 	<p>– stosuje pojęcie Księstwo Warszawskie</p> <p>– lokalizuje w czasie: powstanie Księstwa Warszawskiego i ogłoszenie jego konstytucji (1807), powstanie Królestwa Polskiego (1815)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni Księstwo Warszawskie (1807–1812)</p> <p>– identyfikuje postać Jana Henryka Dąbrowskiego</p> <p>– charakteryzuje ustrój Księstwa Warszawskiego</p> <p>– wymienia reformy społeczne zrealizowane w Księstwie Warszawskim</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>dekret grudniowy, druga wojna polska, sumy bajońskie</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: pokój w Tylży (1807), dekret grudniowy (1807), rozpoczęcie drugiej wojny polskiej (1812)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Raszynem (1809), bitwę pod Somosierrą (1809), bitwę pod Lipskiem (1813)</p> <p>– identyfikuje postać Józefa Poniatowskiego</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w powstaniu Księstwa Warszawskiego odegrał Jan Henryk Dąbrowski– przedstawia okoliczności powstania i problemy funkcjonowania Księstwa Warszawskiego</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>Komisja Rządząca</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: powołanie Komisji Rządzącej (1807), bitwę pod Iławą Pruską i Frydlandem (1807)</p> <p>– identyfikuje postacie Stanisława Małachowskiego, Fryderyka Augusta I</p> <p>– przedstawia okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego</p> <p>– omawia przebieg wojny z Austrią i jej konsekwencje</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego Księstwo Warszawskie nie było w pełni suwerennym ośrodkiem państwowości polskiej</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego upadek Napoleona był końcem polskich marzeń o własnym państwie</p>	<p>– ocenia politykę Napoleona wobec Polaków</p> <p>– ocenia, jakie znaczenie dla sprawy polskiej miały postanowienia pokoju w Tylży</p>

			(wskazując na związki przyczynowo-skutkowe wewnątrz tych procesów) - omawia okoliczności upadku Księstwa Warszawskiego			
Rozdział VII. Powrót starego ładu						
Kongres wiedeński i jego następstwa	<ul style="list-style-type: none"> • Kongres wiedeński – cele i zasady • Zmiany polityczne i terytorialne • Święte Przymierze • Próby podważenia systemu wiedeńskiego • Wyzwolenie Grecji • Rewolucja lipcowa we Francji 	<p>– stosuje pojęcia: <i>kongres wiedeński, Święte Przymierze</i></p> <p>– lokalizuje w czasie kongres wiedeński (X 1814 – VI 1815), rewolucję lipcową we Francji (1830)</p> <p>– identyfikuje postacie: Aleksandra I Romanowa, Ludwika Filipa</p> <p>– wskazuje państwa decydujące na kongresie wiedeńskim</p> <p>– wymienia najważniejsze cechy nowego ładu ustanowionego na kongresie wiedeńskim</p> <p>– określa, które państwa stanowiły trzon Świętego Przymierza</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>zasada restauracji, zasada legitymizmu, zasada równowagi europejskiej, karbonariusze, Młode Włochy, dekabryści, monarchia lipcowa</i></p> <p>– lokalizuje w czasie zawarcie Świętego Przymierza (IX 1815), powstanie dekabrystów (1825), powstanie niepodległej Grecji (1829)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni państwa, które odgrywały najważniejszą rolę podczas kongresu wiedeńskiego oraz kraje, w których w latach 20. i 30. XIX w. doszło do wystąpień rewolucyjnych</p> <p>– identyfikuje postacie: Klemensa Metternicha,</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>porządek wiedeński, reakcja, „koncert mocarstw”, rojaliści, risorgimento</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: wybuch powstania Greków przeciwko Turcji (1821), bitwę pod Navarino (1827), powstanie belgijskie (1830)</p> <p>– lokalizuje w przestrzeni zmiany polityczne wywołane decyzjami kongresu wiedeńskiego, kraje, w których doszło do interwencji armii państw Świętego Przymierza</p> <p>– identyfikuje postacie: Ottona Wittelsbacha, Karola X, Adolphe’a Thiersa</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>ruch filhellenistyczny</i></p> <p>– lokalizuje w czasie powstanie karbonariuszy we Włoszech (1820), traktat w Adrianopolu (1829), konferencję w Londynie (1830)</p> <p>– identyfikuje postać Leopolda I</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na losy Europy miały zasady polityczne ustanowione na kongresie wiedeńskim</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie miało Święte Przymierze dla utrzymania porządku wiedeńskiego</p> <p>– przedstawia cele włoskiego ruchu odrodzenia narodowego omawia</p>	<p>– ocenia skutki polityczne decyzji podjętych na kongresie wiedeńskim</p> <p>– ocenia wpływ Świętego Przymierza na losy Europy po kongresie wiedeńskim</p>

		<p>– wymienia państwa, w których w latach 20. i 30. XIX w. doszło do wystąpień rewolucyjnych</p> <p>– wyjaśnia, kto i dlaczego buntował się przeciwko systemowi wiedeńskiemu</p>	<p>Giuseppe Mazziniego, Mikołaja I</p> <p>– przedstawia cele zwołania kongresu wiedeńskiego</p> <p>– wyjaśnia, jak powstał, na czym polegał i czemu miał służyć system wiedeński (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tych procesów)</p> <p>– przedstawia podział ziem polskich przeprowadzony na kongresie wiedeńskim</p> <p>– przedstawia okoliczności i cele powstania Świętego Przymierza</p> <p>– omawia przyczyny i przebieg rewolucji lipcowej we Francji</p>	<p>– charakteryzuje zasady ustalone na kongresie wiedeńskim</p> <p>– wymienia postanowienia kongresu wiedeńskiego w sprawie Niemiec i Włoch</p> <p>– omawia zmiany na mapie politycznej Europy wywołane decyzjami kongresu wiedeńskiego</p> <p>– omawia przyczyny i skutki powstania dekabrystów</p> <p>– omawia przebieg walk o niepodległość Grecji</p>	<p>walkę Belgów o niepodległość</p> <p>– wyjaśnia, z jakiego powodu europejskie mocarstwa zaangażowały się w konflikt z imperium osmańskim w sprawie greckiej</p>	
Rewolucja przemysłowa	<ul style="list-style-type: none"> • Rewolucja przemysłowa w Europie • Rozwój komunikacji • Rewolucja przemysłowa w Stanach Zjednoczonych • Skutki rewolucji przemysłowej 	<p>– stosuje pojęcia: <i>rewolucja przemysłowa, industrializacja, urbanizacja</i></p> <p>– wyjaśnia, dlaczego transport zyskał w XIX w. tak duże znaczenie</p> <p>– wymienia najważniejsze</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>proletariat, kapitaliści</i></p> <p>– lokalizuje w czasie opatentowanie maszyny parowej (1769) i otwarcie pierwszej linii kolejowej (1825)</p> <p>– identyfikuje postacie: George’a Stephensona, Samuela Morse’a</p>	<p>– lokalizuje w czasie pierwszy morski rejs parowca (1813) i założenie Niemieckiego Związku Celnego (1834)</p> <p>– identyfikuje postacie: Samuela Colta, Isaaca Singera</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>społeczeństwo industrialne, luddyci</i></p> <p>– lokalizuje w czasie wystąpienia luddystów (1811–1813)</p> <p>– wyjaśnia wpływ eksplozji demograficznej na</p>	<p>– ocenia skutki rewolucji przemysłowej, wskazując przyniesione przez nią korzyści i straty</p>

		wynalazki pierwszej połowy XIX w. – wymienia przyczyny i skutki rewolucji przemysłowej (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu)	– wymienia rejony Europy, w których rewolucja przemysłowa postępowała najszybciej – omawia rozwój komunikacji w pierwszej połowie XIX w.	– wyjaśnia, dlaczego proces industrializacji w Europie nie przebiegał równomiernie – wyjaśnia, jaki wpływ na rozwój komunikacji miało wynalezienie maszyny parowej – przedstawia rozwój gospodarczy i przemiany w Stanach Zjednoczonych w czasie rewolucji przemysłowej	przemiany w rolnictwie i przemyśle – wyjaśnia, dlaczego rewolucja przemysłowa wzbudziła ogromny sprzeciw społeczny – wyjaśnia, w jaki sposób upowszechnienie kolei zmieniło życie mieszkańców Europy	
Nowe idee polityczne	<ul style="list-style-type: none"> • Narodziny nowych nurtów politycznych • Liberalizm • Konserwatyzm • Początki ruchu robotniczego • Początki socjalizmu i komunizmu 	– stosuje pojęcia: <i>konserwatyzm, liberalizm, socjalizm, komunizm</i> – identyfikuje postacie: Adama Smitha, Edmunda Burke'a , Karola Marksa – wymienia idee polityczne, które zdobyły popularność w pierwszej połowie XIX w.	– stosuje pojęcia: <i>burżuazja, socjalizm utopijny, związek zawodowy, dyktatura proletariatu</i> – lokalizuje w czasie ogłoszenie <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848) – identyfikuje postacie: Johna Stuarta Milla, Henri de Saint-Simona – omawia założenia liberalizmu, konserwatyizmu, socjalizmu i komunizmu – wyjaśnia, dlaczego konserwatyści byli	– stosuje pojęcia: <i>utyliitaryzm, czartyści, walka klas</i> – identyfikuje postacie: François Chateaubrianda, Fryderyka Engelsa – lokalizuje w czasie powstanie pierwszych związków zawodowych (1824), działalność czartystów w Anglii (1836–1848) – wyjaśnia, które grupy społeczne	– stosuje pojęcie <i>falanster</i> – identyfikuje postacie: Josepha de Maistre'a , Louisa de Bonalda , Adama Jerzego Czartoryskiego , Charles'a Fouriera, Roberta Owena – wyjaśnia, czym różniły się propozycje dotyczące sprawy robotniczej wysuwane przez związki zawodowe,	– ocenia skutki społeczne i polityczne, jakie wywołało pojawienie się nowych idei politycznych – ocenia wpływ działalności związków zawodowych i ruchów politycznych na sytuację społeczną grup pozbawionych

			<p>przeciwni gwałtownym zmianom politycznym i społecznym</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia położenie klasy robotniczej i jego wpływ na ukształtowanie się i rozwój ruchu robotniczego (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu) – omawia cele, jakie stawiały przed sobą związki zawodowe 	<p>mogły być zainteresowane realizacją postulatów konserwatystów, liberałów, a które – socjalistów i komunistów</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia okoliczności, w jakich narodził się ruch robotniczy – omawia postulaty socjalizmu utopijnego i wyjaśnia, dlaczego były one niemożliwe do zrealizowania 	<p>czartystów i komunistów</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia cele i skutki działalności czartystów – przedstawia powody, dla których konserwatyści krytykowali rewolucje i zmiany społeczne wprowadzane w pierwszej połowie XIX w. 	<p>wpływu na losy państwa</p>
Wiosna Ludów	<ul style="list-style-type: none"> • Geneza Wiosny Ludów • Od rewolucji lipcowej do cesarstwa we Francji • Rewolucja wiedeńska • Powstanie węgierskie • Wiosna Ludów w Prusach i krajach niemieckich • Wiosna Ludów w krajach włoskich • Skutki Wiosny Ludów 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>Wiosna Ludów</i> – lokalizuje w czasie Wiosnę Ludów (1848–1849) – lokalizuje w przestrzeni państwa, w których doszło do wystąpień Wiosny Ludów – identyfikuje postacie: Ludwika Napoleona Bonapartego (Napoleona III), Franciszka Józefa I, Józefa Bema 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>warsztaty narodowe</i>, <i>Parlament Frankfurcki</i> – lokalizuje w czasie: rewolucję w Paryżu (II 1848), wybuch rewolucji w Wiedniu (III 1848), wybuch rewolucji w Berlinie (III 1848), wybuch Wiosny Ludów w państwach włoskich (III 1848) – identyfikuje postacie: Lajosa Kossutha, Iwana Paskiewicza, Ludwika Mierosławskiego, Adama Mickiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>bankiety</i> – lokalizuje w czasie: powstanie węgierskie (III 1848 – X 1849), powstanie robotnicze we Francji (VI 1848), wybranie Ludwika Napoleona Bonapartego prezydentem Francji (XII 1848), wybuch Wiosny Ludów w Państwie Kościelnym (II 1849) 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie: zarazę ziemniaczaną w Europie (1845–1847), objęcie tronu przez Franciszka Józefa I (XII 1848) – identyfikuje postacie: Henryka Dembińskiego, Wojciecha Chrzanowskiego, Józefa Wysockiego – przedstawia, jak zmieniła się sytuacja polityczna we Francji podczas Wiosny Ludów 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia, które z przyczyn wybuchu Wiosny Ludów były wynikiem działań ówczesnych władców europejskich, a na które nie mieli oni żadnego wpływu – oceń trwałość reform i zmian ustrojowych wprowadzonych

	<ul style="list-style-type: none"> • Udział Polaków we Wiośnie Ludów 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przyczyny Wiosny Ludów - przedstawia skutki Wiosny Ludów 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia kraje europejskie, w których Wiosna Ludów przyniosła trwałe zmiany - przedstawia przyczyny, przebieg i skutki Wiosny Ludów (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu) - rozróżnia, które z wystąpień Wiosny Ludów były rewolucjami społecznymi, a które ruchami zjednoczeniowymi lub powstaniem narodowymi - omawia przebieg i skutki Wiosny Ludów w Austrii i na Węgrzech 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Ludwika Filipa, Ferdynanda I Habsburga, Fryderyka Wilhelma IV - wyjaśnia, dlaczego Wiosna Ludów we Francji nie przyniosła oczekiwanych rezultatów - wyjaśnia, dlaczego powstanie węgierskie w czasie Wiosny Ludów poniosło klęskę - opisuje przebieg i skutki Wiosny Ludów w państwach włoskich - przedstawia przebieg i skutki Wiosny Ludów w Prusach 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polegała postępowość reform II Republiki Francuskiej - omawia udział Polaków w europejskiej Wiośnie Ludów 	h w czasie Wiosny Ludów
--	--	--	---	---	--	-------------------------

Rozdział VIII. Polacy po kongresie wiedeńskim

Ład wiedeński na ziemiach polskich	<ul style="list-style-type: none"> • Nowy podział ziem polskich • Zabór pruski • Sytuacja społeczna i gospodarcza w zaborze pruskim • Rzeczpospolita Krakowska 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>Rzeczpospolita Krakowska, Wielkie Księstwo Poznańskie, Królestwo Polskie, Galicja</i> - lokalizuje w przestrzeni podział 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>germanizacja, uwłaszczenie, ziemie zabrane</i> - lokalizuje w czasie: uwłaszczenie chłopów w zaborze pruskim (1816-1823), zniesienie 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje pojęcia: <i>filomaci, filareci, reforma regulacyjna</i> - lokalizuje w czasie: utworzenie Uniwersytetu Warszawskiego (1816), nadanie 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje w czasie ufundowanie Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817) - identyfikuje postacie: Samuela Bogumiła Lindego, 	- ocenia, w którym zaborze sytuacja Polaków wyglądała najkorzystniej pod względem
------------------------------------	--	---	---	---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Galicja • Ziemie zabrane • Polska nauka i oświata w pierwszej połowie XIX wieku 	<p>ziem polskich na kongresie wiedeńskim</p> <p>– przedstawia podział ziem polskich przeprowadzony na kongresie wiedeńskim</p>	<p>pańszczyzny w Galicji (1848)</p> <p>– identyfikuje postacie: Aleksandra I, Adama Jerzego Czartoryskiego, Franciszka I, Wilhelma III</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób funkcjonowała ograniczona autonomia w Wielkim Księstwie Poznańskim</p> <p>– przedstawia sposób zarządzania Galicją</p> <p>– wymienia instytucje polskiego życia kulturalnego i oświatowego na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w.</p>	<p>konstytucji Rzeczypospolitej Krakowskiej (1818), wprowadzenie obowiązku szkolnego w zaborze pruskim (1825), równouprawnienie obywateli w zaborze pruskim (1848)</p> <p>– identyfikuje postacie: Antoniego Radziwiłła, Edwarda Flotwella, Tomasza Zana, Wojciecha Bogusławskiego, Stanisława Kostki Potockiego</p> <p>– wyjaśnia, co było przyczyną konfliktu między szlachtą i chłopami w Galicji</p> <p>– omawia ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej</p> <p>– omawia sytuację Polaków na ziemiach zabranych</p> <p>– omawia proces uwłaszczenia chłopów w zaborze pruskim</p> <p>– przedstawia rolę Królestwa Polskiego jako centrum życia</p>	<p>Józefa Maksymiliana Ossolińskiego</p> <p>– przedstawia sytuację społeczną w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim</p> <p>– porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich pod zaborem pruskim i austriackim</p> <p>– porównuje sytuację poszczególnych grup społeczeństwa polskiego pod zaborem pruskim i austriackim</p> <p>– porównuje sytuację kultury i oświaty polskiej w poszczególnych zaborach w pierwszej połowie XIX w.</p>	<p>swobód politycznych</p> <p>– ocenia, czy ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej sprzyjał rozwojowi kultury polskiej</p>
--	---	--	--	--	---	---

				kulturalnego i oświatowego na ziemiach polskich w latach 1815–1830		
Królestwo Polskie	<ul style="list-style-type: none"> • Ustrój Królestwa Polskiego • Sytuacja społeczna i gospodarcza • Działalność legalnej opozycji • Pierwsze spiski 	<p>– stosuje pojęcia: <i>opozycja legalna</i>, <i>opozycja nielegalna</i></p> <p>– lokalizuje w czasie nadanie konstytucji Królestwu Polskiemu (1815)</p> <p>– identyfikuje postacie: Aleksandra I, Adama Jerzego Czartoryskiego</p> <p>– wymienia najważniejsze organizacje spiskowe działające w Królestwie Polskim</p> <p>– wymienia instytucje, które według konstytucji z 1815 r. sprawowały w Królestwie Polskim władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>kaliszanie</i>, <i>cenzura</i>, <i>prewencyjna</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: początek konfliktu cara z polską opozycją (1820), powstanie Towarzystwa Patriotycznego (1821)</p> <p>– identyfikuje postacie: Mikołaja I, Konstatego Romanowa, Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, Józefa Zajączka</p> <p>– charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego ustanowiony w konstytucji z 1815 r.</p> <p>– wymienia cele, jakie stawiała sobie opozycja legalna i nielegalna w Królestwie Polskim</p>	<p>– lokalizuje w czasie powstanie Wolnomularstwa Narodowego (1819), powstanie Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego (1825), powstanie Banku Polskiego (1828)</p> <p>– identyfikuje postacie Wincentego i Bonawentury Niemojowskich, Waleriana Łukasińskiego, Ignacego Prądyńskiego, Stanisława Staszica</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego konstytucja Królestwa Polskiego należała do najbardziej liberalnych ustaw zasadniczych w Europie</p> <p>– omawia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-</p>	<p>– wyjaśnia, jaki status miały ziemie dawnej Rzeczypospolitej znajdujące się pod panowaniem carskiej dynastii Romanowów</p> <p>– opisuje, jak zmieniały się nastroje Polaków względem carskiego panowania w Królestwie Polskim oraz wyjaśnia, czym te zmiany były spowodowane</p>	<p>– ocenia, jakie korzyści, a jakie problemy mogło przynieść Królestwu Polskiemu położenie na pograniczu trzech mocarstw</p>

				Lubeckiego i ich skutki		
Powstanie listopadowe	<ul style="list-style-type: none"> • Noc listopadowa • Co dalej z powstaniem? • Wojna z Rosją • Powstanie poza Królestwem Polskim • Międzynarodowa reakcja na powstanie • Następstwa powstania listopadowego 	<p>– stosuje pojęcie <i>noc listopadowa</i></p> <p>– lokalizuje w czasie wybuch powstania listopadowego (29 XI 1830), rozpoczęcie wojny z Rosją (II 1831)</p> <p>– identyfikuje postacie: Piotra Wysockiego, Józefa Chłopickiego</p> <p>– wymienia przyczyny wybuchu powstania listopadowego</p> <p>– wskazuje główne etapy wojny z Rosją</p> <p>– wymienia represje, jakie spadły na Polaków w Królestwie Polskim po klęsce powstania listopadowego</p>	<p>– stosuje pojęcia: <i>noc paskiewiczowska</i>, <i>katorga</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: uznanie przez sejm powstania listopadowego za narodowe (18 XII 1830), detronizację Mikołaja I (25 I 1831), wprowadzenie Statutu Organicznego (1832)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Grochowem (25 II 1831), bitwę pod Ostrołęką (26 V 1831)</p> <p>– identyfikuje postacie: Mikołaja I, Konstantego Romanowa, Adama Jerzego Czartoryskiego, Iwana Paskiewicza</p> <p>– omawia sytuację w Królestwie Polskim przed wybuchem powstania listopadowego</p> <p>– opisuje wydarzenia nocy listopadowej</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu wojny z Rosją miały</p>	<p>– lokalizuje w czasie: powstanie Sprzysiężenia Podchorążych (1828), układ rosyjsko-austriacki (1833)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwy pod Stoczkiem i Dobrem (II 1831), bitwy pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitwę pod Iganiami (IV 1831), obronę Warszawy (6–8 IX 1831)</p> <p>– identyfikuje postacie: Maurycego Mochnackiego, Joachima Lelewela, Iwana Dybicza, Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater, Jana Krukowieckiego</p> <p>– omawia postawy społeczeństwa polskiego wobec wybuchu powstania- przedstawia przebieg powstania listopadowego poza</p>	<p>– lokalizuje w czasie przekształcenie się Rady Administracyjnej w Rząd Tymczasowy (3 XII 1830), wprowadzenie rosyjskiego kodeksu karnego (1847)</p> <p>– identyfikuje postacie: Michała Radziwiłła, Józefa Dwernickiego, Józefa Sowińskiego, Konstantego Ordon</p> <p>– przedstawia rolę sejmu w powstaniu listopadowym</p> <p>– charakteryzuje działania Rządu Narodowego w czasie wojny polsko-rosyjskiej</p> <p>– przedstawia skutki klęski powstania listopadowego dla mieszkańców ziem zabranych oraz zaborów pruskiego i austriackiego</p>	<p>– ocenia postawę przywódców powstania</p> <p>– ocenia skutki klęski powstania listopadowego - ocenia międzynarodową reakcją na powstanie listopadowe</p>

			<p>bitwy pod Grochowem i Ostrołęką</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miały obrona i kapitulacja Warszawy – przedstawia przykłady polityki rusyfikacyjnej po powstaniu listopadowym 	<p>granicami Królestwa Polskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia reakcje państw europejskich na wybuch powstania listopadowego – omawia polityczne następstwa wydania Statutu Organicznego 		
<p>Wielka Emigracja i konspiracja w kraju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Polacy po upadku powstania listopadowego • Emigracyjne stronnictwa polityczne • Działalność spiskowa w ziemiach polskich • Polski romantyzm • Romantyzm na emigracji 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcia: <i>romantyzm, Wielka Emigracja</i> – identyfikuje postacie: Adama Jerzego Czartoryskiego, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Zygmunta Krasińskiego, Fryderyka Chopina- <p>wyjaśnia, jakie wartości były najważniejsze dla twórców okresu romantyzmu</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego polską emigrację po powstaniu listopadowym nazwano wielką 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>emisariusz</i> – lokalizuje w czasie publikację <i>Ballad i romansów</i> Mickiewicza (1822), powstanie Hôtel Lambert (1831), Komitetu Narodowego Polskiego (1831), powstanie Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832), założenie Gromad Ludu Polskiego (1835) – lokalizuje w przestrzeni kierunek emigracji polskiej w latach 1831–1832 – identyfikuje postacie: Cypriana Norwida, Joachima Lelewela, Tadeusza 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje pojęcie <i>mesjanizm</i> – lokalizuje w czasie utworzenie Komitetu Narodowego Emigracji Polskiej (1832), założenie Stowarzyszenia Ludu Polskiego (1835), ogłoszenie <i>Manifestu</i> Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1836) – identyfikuje postacie: Andrzeja Towiańskiego, Wiktora Heltmana, Karola Libelta, Piotra Ściegiennego – wyjaśnia, jaką rolę odegrał mesjanizm 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje w czasie: powstanie Młodej Polski (1834), powstanie Związku Narodu Polskiego (1839), powstania Związku Chłopskiego (1840–1844), powołanie Centralizacji Poznańskiej (1844) – identyfikuje postacie: Karola Stolzmana, Stanisława Worcella, Karola Levittoux, Edwarda Dembowskiego – wyjaśnia, dlaczego inaczej traktowały polskich emigrantów narody, a inaczej rządy państw Europy Zachodniej 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia rolę romantyzmu w kształtowaniu się polskiej świadomości narodowej – ocenia znaczenie Wielkiej Emigracji dla podtrzymania walki o niepodległość Polski

		<p>– wymienia stronnictwa polityczne Wielkiej Emigracji</p>	<p>Krępowieckiego, Szymona Konarskiego</p> <p>– omawia osiągnięcia polskiej literatury romantycznej</p> <p>– charakteryzuje programy organizacji politycznych Wielkiej Emigracji</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób organizacje na emigracji utrzymywały kontakt z Polakami pod zaborami</p>	<p>w kształtowaniu się polskiej świadomości narodowej</p> <p>– opisuje sytuację Polaków, którzy zdecydowali się na emigrację po powstaniu listopadowym</p> <p>– wymienia organizacje spiskowe wskazując obszar ich działania</p>	<p>– porównuje programy organizacji politycznych Wielkiej Emigracji</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób starano się upowszechnić sprawę narodową w najniższych warstwach społeczeństwa polskiego pod zaborami</p>	
<p>Wiosna Ludów na ziemiach polskich</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rabacja galicyjska • Powstanie krakowskie w 1846 roku • Wiosna Ludów w Wielkopolsce • Wiosna Ludów w Galicji • Następstwa Wiosny Ludów 	<p>– stosuje pojęcie <i>rabacja</i></p> <p>– lokalizuje w czasie początek Wiosny Ludów w Wielkopolsce (III 1848)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni rabację galicyjską (II–III 1846)</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do rabacji galicyjskiej</p> <p>– omawia skutki Wiosny Ludów w Galicji</p>	<p>– lokalizuje w czasie: powstanie krakowskie (II 1846), likwidację Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846), zniesienie pańszczyzny w Galicji (IV 1848)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jakuba Szeli, Ludwika Mierosławskiego</p> <p>– omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego</p> <p>– przedstawia przebieg Wiosny Ludów w zaborze pruskim i Galicji (wskazując na związki przyczynowo-skutkowe w ramach tego procesu)</p>	<p>– stosuje pojęcie <i>serwituty</i></p> <p>– lokalizuje w czasie: ugodę w Jarosławcu (IV 1848), kapitulację sił polskich w Wielkopolsce (V 1848)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jana Tyssowskiego, Edwarda Dembowskiego</p> <p>– omawia plany powstańcze przygotowywane przy współudziale emisariuszy Towarzystwa</p>	<p>– lokalizuje w czasie pacyfikację Lwowa przez Austriaków (XI 1848)</p> <p>– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Miłosławiem (IV 1848)</p> <p>– identyfikuje postać Wacława Zaleskiego</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego planowane na 1846 r. polskie powstanie narodowe w trzech zaborach miało w praktyce bardzo ograniczony zasięg</p> <p>– wskazuje, które spośród zmian dokonanych w XIX w.</p>	<p>– ocenia wpływ Wiosny Ludów na kształtowanie się świadomości narodowej Polaków</p>

				Demokratycznego Polskiego – wyjaśnia, dlaczego wystąpienia Wiosny Ludów w Poznańskim poniosły klęskę – omawia przebieg Wiosny Ludów w zaborze austriackim	mogły przyczynić się do ukształtowania świadomości narodowej wśród polskiego chłopstwa	
--	--	--	--	--	--	--

Uwagi:

1. Ocenę wyższą otrzymuje uczeń spełniający łącznie wymagania edukacyjne określone dla ocen niższych np. ocenę dobrą otrzymuje uczeń spełniający wymagania edukacyjne na oceną dopuszczającą, dostateczną oraz dobrą.
2. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na poszczególne pozytywne oceny.
3. W przypadku nie zrealizowania tematów lekcji (zagadnień) w I okresie będą one realizowane po klasyfikacji śródrocznej. W tym przypadku obowiązują również wymagania edukacyjne dla tych tematów (zagadnień).
4. Szarym kolorem oznaczono treści, o których realizacji decyduje nauczyciel.
5. Warunki i tryb uzyskania wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania
 - a. Uczeń może starać się o uzyskanie wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych w przypadku, gdy zgłosi w formie pisemnej Dyrektorowi liceum chęć uzyskania z danych zajęć edukacyjnych rocznej oceny klasyfikacyjnej wyższej niż przewidywana, wskazując tę ocenę.
 - b. Uczeń ubiegający się o wyższą ocenę z zajęć edukacyjnych niż przewidywana ocena roczna musi spełnić następujące warunki:

- uzyskał co najmniej 50% ocen bieżących takich, o jaką się ubiega (z prac pisemnych i odpowiedzi ustnych),
- przystąpił do wszystkich sprawdzianów, kartkówek, prac pisemnych i uzyskał z nich ocenę pozytywną,
- doświadczył w br. szkolnym szczególnych sytuacji losowych (śmierć rodzica, wypadek, tragedia rodzinna, itp.),
- był obecny na 90% przeprowadzonych zajęć w ciągu roku oraz nie ma nieusprawiedliwionych nieobecności na danych zajęciach edukacyjnych.

c. Tryb postępowania:

- uczeń lub jego rodzic składa do nauczyciela przedmiotu, w terminie do 2 dni po otrzymaniu informacji o przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej, pisemny wniosek wraz z uzasadnieniem i wskazaniem, o jaką ocenę się ubiega;
- nauczyciel w ciągu 1 dnia po otrzymaniu wniosku zobowiązany jest sprawdzić, czy uczeń spełnia powyższe warunki;
- w przypadku niespełnienia przez ucznia warunków nauczyciel pisemnie informuje, że nie ma podstaw do ustalenia wyższej oceny niż przewidywana (zapisuje decyzję na wniosku ucznia);

d. W przypadku spełnienia przez ucznia w/w warunków nauczyciel:

- przypomina uczniowi wymagania na ocenę, o jaką się on ubiega,
- przygotowuje zestaw zadań zgodnie z wymaganiami edukacyjnymi,
- uzgadnia termin przeprowadzenia sprawdzianu z uczniem i jego rodzicem (nie później niż w terminie 2 dni od dnia zgłoszenia zastrzeżeń),
- przygotowuje sprawdzian obejmujący zakres materiału podstawy programowej danej

klasy i ma formę pisemną, musi się odbyć przed klasyfikacyjnym posiedzeniem

Rady Pedagogicznej,

- informuje, że w czasie trwania sprawdzianu w sali może być obecny rodzic lub inny nauczyciel danego przedmiotu w charakterze obserwatora,
- poprawia pracę w tym samym dniu, ogłasza wynik, informując ucznia czy uzyskał on ocenę o jaką się ubiegał, czy nie,
- ze sprawdzianu sporządza protokół, do którego dołącza prace pisemne,
- pełną dokumentację przechowuje do początku następnego roku szkolnego.

e. Uczeń uzyskuje z danych zajęć edukacyjnych roczną ocenę klasyfikacyjną wyższą niż

przewidywana, jeżeli w wyniku sprawdzianu zaprezentował opanowanie wszystkich wiadomości i umiejętności odpowiadających wymaganiom edukacyjnym na daną ocenę, uwzględnionym na sprawdzianie przez nauczyciela.

f. Od ustalonej oceny nie przysługuje odwołanie.